

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**ANALIZA PANOGE RAČUNOVODSKIH STORITEV V
SLOVENIJI**

Ljubljana, september 2009

MESTEK BORIS

IZJAVA

Študent **Boris Mestek** izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom **doc. dr. Sergeje Slapničar**, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

Zamostec, 21. julij 2009

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1. TEORETIČNA IZHODIŠČA ZA ANALIZO PANOGE	2
1.1 Panoga in stopnja privlačnosti panoge	2
1.1.1 Panoga in značilnosti storitev	2
1.1.2 Storitveni trženjski splet	3
1.2 Porterjev model petih silnic privlačnosti panoge	3
2 OPREDELITEV PANOGE RAČUNOVODSKIH STORITEV	4
2.1 Kratek zgodovinski pregled razvoja računovodstva v Sloveniji	4
2.2 Opredelitev storitev v obravnavani panogi.....	6
2.3 Storitve računovodskih servisov.....	6
2.4 Pogodba o opravljanju računovodskih storitev	9
3. ANALIZA PANOGE RAČUNOVODSKIH STORITEV V SLOVENIJI	10
3.1 Uporaba Porterjevega modela	10
3.1.1 Vstop novih konkurentov v panogo.....	10
3.1.2 Pritiski substitutov	12
3.1.3 Pogajalska moč kupcev.....	13
3.1.4 Pogajalska moč dobaviteljev.....	14
3.1.5 Rivalstvo med obstoječimi podjetji v panogi.....	15
3.1.6 Globalna ocena privlačnosti.....	16
3.2 Splošne značilnosti panoge v Sloveniji	17
3.2.1 Analiza panoge računovodskih storitev v Sloveniji po slovenskih regijah	17
3.2.2 Vrednost ustvarjenih prihodkov na zaposlenega (kazalec produktivnosti)	18
3.2.3 Kazalnik celotne gospodarnosti	19
3.2.4 Čista donosnost sredstev - ROA	21
3.3 Mnenja računovodij o zakonski ureditvi računovodskih storitev.....	22
3.3.1 Mnenje Danilke Mestek (učitelj ma-fi) vodje računovodskega servisa MD OBIS Mestek Danilka s.p.....	23

3.3.2 Mnenje Mije Prelesnik (univ. dipl. ekon.), zaposlene v računovodskem servisu DAFIN d.o.o.	23
3.3.3 Mnenje Mihaela Kranjca (preizkušeni računovodja, preizkušeni davčnik), direktorja podjetja Saša računovodske storitve in davčno svetovanje d.o.o.	24
SKLEP	25
LITERATURA IN VIRI	27

KAZALO SLIK

Slika 1: Dejavniki privlačnosti panoge po Porterju	4
Slika 2: Število ustanovljenih gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v Sloveniji po letih.....	5
Slika 3: Število gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov po slovenskih regijah.....	17
Slika 4: Produktivnost gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov na zaposlenega za posamezno slovensko regijo za dejavnost računovodskih storitev	19
Slika 5: Celotna gospodarnost gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov za posamezno slovensko regijo v panogi računovodskih storitev	20
Slika 6: Čista dobičkonosnost sredstev gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov za posamezno slovensko regijo v panogi računovodskih storitev	22

KAZALO TABEL

Tabela 1: Klasifikacija dejavnosti računovodskih storitev po SKD 2008	6
Tabela 2: Globalna privlačnost panoge računovodskih storitev	16

KAZALO ENAČB

Enačba 1: Kazalnik produktivnosti	18
Enačba 2: Kazalnik celotne gospodarnosti.....	19
Enačba 3: Čista donosnost sredstev	21

UVOD

V zadnjih dvajsetih letih se v Sloveniji srečujemo z odpiranjem številnih družb in samostojnih podjetnikov posameznikov. Vsaka na novo nastala družba oziroma samostojni podjetnik posameznik morata po predpisanih zakonih za Davčno upravo Slovenije in za potrebe javnega poročanja sestavljati davčne obračune in medletna in letna poročila. Ti obračuni in poročila so dokaj zapleteni in jim družbe in samostojni podjetniki niso kos, zato se poslužujejo zunanjih izvajalcev, ki se namensko ukvarjajo z opravljanjem teh storitev v okviru tako imenovanih računovodskih servisov.

Temo diplomske naloge sem izbral z namenom, da analiziram panogo računovodskih storitev v Sloveniji in na osnovi analize ugotovim kazalnike, ki mi bodo prikazali prednosti in me opozorili na slabosti panoge. Analizo panoge računovodskih storitev sem razširil še znotraj posameznih slovenskih regij. S pomočjo podatkov, ki jih objavlja spletni portal AJ PES (FI-PO), sem znotraj posamezne regije ugotavljal kazalnike uspešnosti poslovanja, kot so produktivnost, donosnost sredstev in celotna gospodarnost panoge. Panogo računovodskih storitev v Sloveniji sem analiziral tudi s pomočjo svetovno znanega Porterjevega modela petih silnic, na podlagi katerega sem ocenil globalno privlačnost panoge v Sloveniji.

V letu 2008 je kot glavno dejavnost **M69.200 - Računovodske, knjigovodske in revizijske dejavnosti, davčno svetovanje** opravljalo 1.772 družb in 2.198 samostojnih podjetnikov posameznikov, kar dokazuje, da je omenjena dejavnost v Sloveniji danes močno razširjena. Zaradi obsežnega števila družb in samostojnih podjetnikov, ki so v letu 2008 opravljali glavno dejavnost M69.200, sem se odločil, da iz analize izključim poslovne subjekte revizijske dejavnosti in da v analizo vključim samo tiste poslovne subjekte, ki so v letu 2008 ustvarili 50.000 EUR prihodkov in imeli vsaj enega zaposlenega, in tako prišel do končnega števila 748 gospodarskih družb in 330 samostojnih podjetnikov posameznikov. Smatram, da sem s to omejitvijo izbral »resne« kandidata za analizo in tako dobil čim bolj realne podatke.

Diplomska naloga mi bo v veliko pomoč pri moji odločitvi po končanem študiju, saj nameravam svojo življenjsko pot nadaljevati prav v tej panogi. Za izbor teme diplomske naloge me je navdušil tudi računovodski servis, pri katerem sem opravljal obvezno strokovno prakso.

Diplomsko delo je sestavljeno iz treh glavnih poglavij. Prvo poglavje je bolj teoretične narave, kjer na kratko predstavljam Porterjev model petih silnic ter značilnosti storitvene panoge. V drugem delu je opredeljena obravnavana panoga, vključno z njeno zgodovino ter storitvami, ki jih ponuja. V prvem delu zadnjega poglavja so predstavljeni izsledki analize o privlačnosti obravnavane panoge po posameznih sestavinah Porterjevega modela petih silnic. V drugem delu zadnjega dela je predstavljena finančna analiza obravnavane panoge, ki sem jo napravil s pomočjo različnih kazalnikov, kot so produktivnost, dobičkonosnost ter gospodarnost po posameznih Slovenskih regijah, deljeno na gospodarske družbe in

samostojne podjetnike posameznike. Zadnji del poglavja pa vsebuje mnenja računovodij o potrebi zakonske ureditve panoge računovodskih storitev v Sloveniji.

1. TEORETIČNA IZHODIŠČA ZA ANALIZO PANOGE

1.1 Panoga in stopnja privlačnosti panoge

1.1.1 Panoga in značilnosti storitev

Panoga je definirana kot skupina podjetij, ki proizvajajo in prodajajo podobne ali identične proizvode oz. storitve (Samuelson & Nordhaus, 2002, str. 750). Kot pove že samo poimenovanje panoga računovodskih storitev, gre pri tej panogi za izrazito storitveno panogo. Oblikovanje in izvajanje storitev je precej bolj zapleteno in raznovrstno kot razvijanje in prodajanje izdelkov. Porabniki kupujejo nekaj, kar je neotipljivo (neopredmetenost) in neločljivo ter hkrati spremenljivo in minljivo, rezultat pa je njihovo zadovoljstvo, navdušenje ali razočaranje. Trženje storitev se zelo razlikuje od trženja izdelkov (Potočnik, 2004, str. 11).

Neopredmetenost

Storitev v nasprotju z izdelki ne moremo videti, čutiti in okušati. Njihova neotipljiva narava nam tudi ne omogoča, da bi jih patentirali in jih s tem zaščitili pred kopiranjem. Največja težavnost, ki jo predstavlja neopredmetenost storitev, je ta, da podjetje svojih storitev svojim strankam ne more pokazati že v naprej. Ponudniki si pri tem lahko pomagajo samo s posrednimi dokazi, kot so (Glažar, 2007, str. 11):

- **kraj** – kjer se storitev fizično izvaja,
- **ljudje** – ki sodelujejo pri izvajanju storitve,
- **oprema** – ki se uporablja pri izvajanju storitev,
- **komunikacijski sistemi** – ki predstavljajo in spodbujajo želeno tržno pozicijo podjetja v določenem storitvenem sektorju;

Neločljivost

Za storitve je značilno, da se pri njihovi izvedbi hkrati tudi porabljajo, za razliko od izdelkov, ki se prvo proizvedejo in šele nato prodajo in porabijo. Pogosto se dogaja, da porabnik storitev tudi prisostvuje in sodeluje pri izvedbi storitve in s tem prihaja do medsebojnih vplivov med naročniki in izvajalci. To pomeni, da porabnik storitev lahko tudi konkretno vpliva na izvedbo storitev (Glažar, 2007, str. 12).

Spremenljivost

S spremenljivostjo storitev hočemo poudariti predvsem to, da se iste storitve lahko izvajajo različno kakovostno. Iste storitve namreč izvajajo različni ljudje z različnimi sposobnostmi.

Na kakovost izvedbe storitve lahko vpliva tudi trenutno počutje osebe, saj oseba po navadi svoje delo opravlja bolj kakovostno, če se počuti dobro (Glažar, 2007, str. 13).

Minljivost

Za storitve je značilno, da se jih ne da shraniti, preprodati ali vrniti. Storitve ima vrednost samo v času izvajanja. Takoj, ko je storitev opravljena, izgubi svojo vrednost. Za storitvena podjetja je zato zelo pomembno, da je povpraševanje po njihovih storitvah čim bolj enakomerno, kar pa se v praksi ne dogaja pogosto (Glažar, 2007, str. 14).

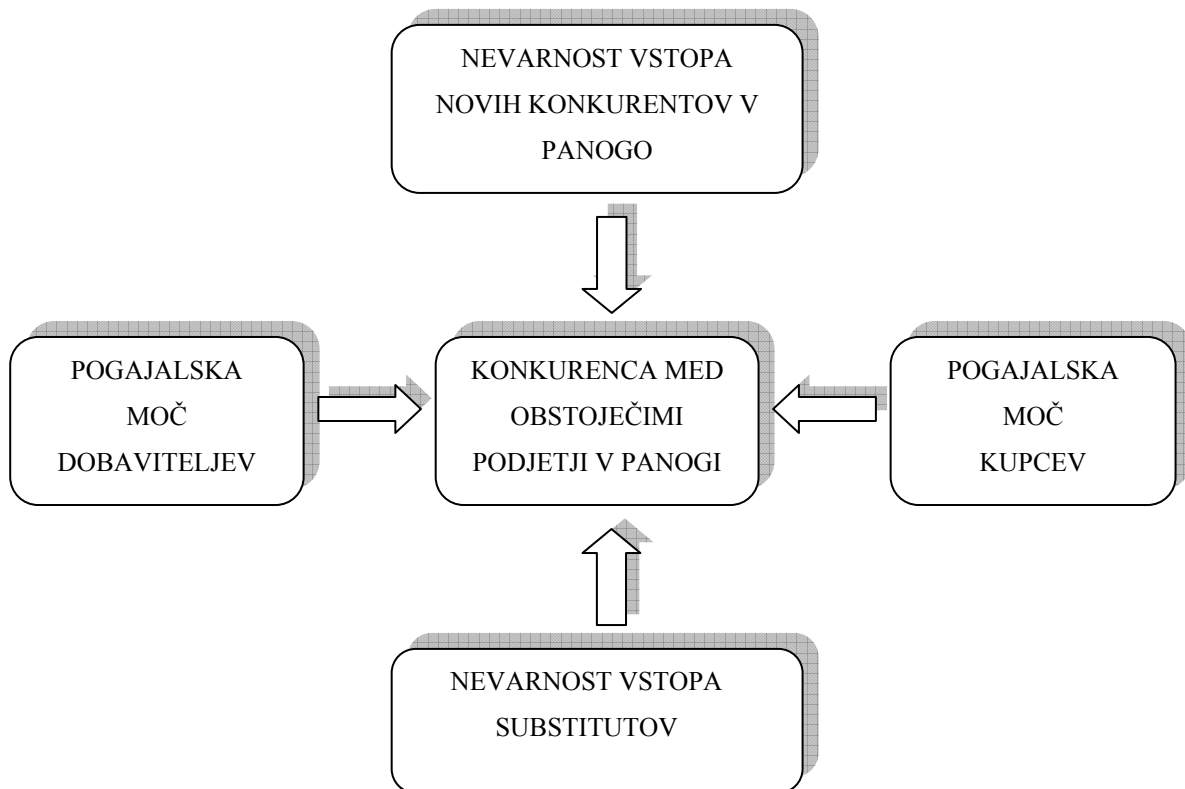
1.1.2 Storitveni trženjski splet

Za razumevanje in učinkovito izvajanje trženja storitev morajo ponudniki poznati elemente trženjskega spleta. Trženjski splet predstavlja skupek orodij, ki jih podjetja uporabljajo za doseg svojih trženjskih ciljev. Vendar tudi tu obstajajo razlike med trženjem izdelkov in storitev. Tako za trženje izdelkov popolnoma zadostujejo osnovni oz. tradicionalni štirje elementi trženjskega spleta, ki so izdelek, cena, tržna pot in tržno komuniciranje. Tradicionalni elementi pa ne zadostujejo za trženje storitev. Zaradi že prej omenjenih značilnosti storitev moramo trženjskemu spletu dodati še tri dodatne elemente, ki so ljudje, fizični dokazi in postopki.

1.2 Porterjev model petih silnic privlačnosti panoge

Porterjev model petih silnic privlačnosti panoge predstavlja metodo ocenjevanja intenzivnosti konkurence in s tem stopnje privlačnosti neke panoge oz. trga, ki jo je Porter razvil in prvič predstavil leta 1979. Pomeni neko dosegljivo donosnost za podjetja, ki v neki panogi poslujejo. Seveda so poslovne možnosti in nevarnosti podjetja odvisne od strukture in s tem od privlačnosti panoge, ki jo po Porterju določajo pravila konkuriranja v panogi. Pravila konkuriranja, ki so značilna za določeno panogo, pa so odvisna od prej omenjenih petih skupin dejavnikov privlačnosti panoge (slika 1).

Slika 1: Dejavniki privlačnosti panoge po Porterju

Vir: Porter, *Competitive Strategy*, 1980, str. 5.

2 OPREDELITEV PANOGE RAČUNOVODSKIH STORITEV

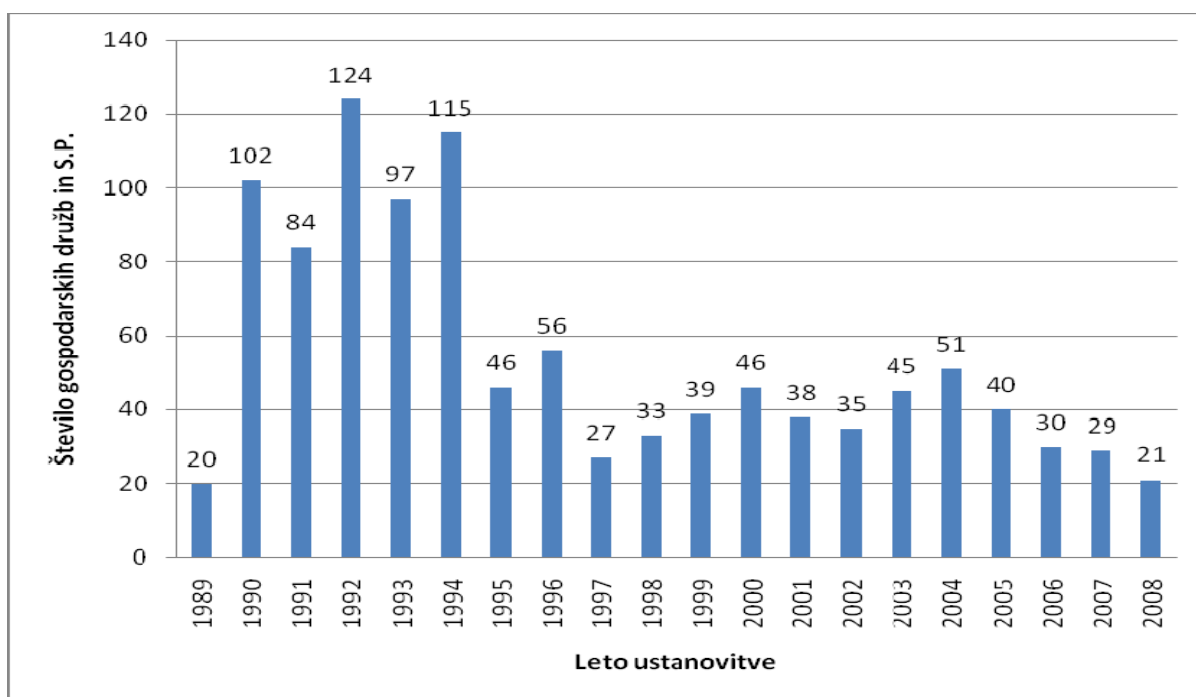
2.1 Kratek zgodovinski pregled razvoja računovodstva v Sloveniji

Računovodstvo v Sloveniji je poglavitne spremembe doživelo v času osamosvajanja in prehoda iz centralno - planskega na tržno gospodarstvo. Tedaj so javna pooblastila za nadaljnji razvoj računovodske stroke prešla na novoustanovljeni Slovenski inštitut za revizijo, v okviru katerega so bili po osamosvojitvi Slovenije pripravljene osnutki slovenskega predpisa o računovodstvu, ki je bil nato vključen v nastajajoči prvi zakon o gospodarskih družbah, osnutek prvega zakona o revidiranju in seveda tudi prvi slovenski računovodski standardi (v nadaljevanju SRS) (Turk, 2008, str. 157). Tudi po osamosvojitvi Slovenije je do nadaljnjega veljal jugoslovanski zakon o računovodstvu, na kar je bil v aprilu leta 1993 zamenjan s sprejetjem dokončnega besedila SRS, ki ga je predložila v ta namen oblikovana strokovna komisija pod vodstvom prof. dr. Ivana Turka. V ta namen je bil spremenjen tudi kontni načrt. Ta dan je za slovensko računovodsko stroko tako pomemben, da je 21. april razglasila za dan slovenskih računovodji, ki ga Zveza računovodij finančnikov in revizorjev Slovenije praznuje vsako leto. Zaradi sprememb v slovenskem gospodarstvu, predvsem zaradi zniževanja inflacije, se je pojavila potreba po spremembi SRS še zlasti na področju merjenja gospodarskih kategorij (npr. ukinitve metode LIFO) ter njihovega prevrednotenja, kar se je

zgodilo leta 2002. Pomembne spremembe pa je slovensko računovodstvo doživelo tudi z vstopom v Evropsko unijo, saj je morala Slovenija SRS prilagoditi direktivam o računovodstvu. Spremenjen je bil zakon o gospodarskih družbah ZGD-1, s čimer so bile postavljene splošne zakonske podlage in temelji računovodenja gospodarskih družb, ki jih opredeljujejo SRS. Z letom 2006 so bili tako SRS prilagojeni vsebinski zasnovi, teoretičnim podlagam in temeljnemu pravilom vrednotenja in merjenja računovodskih postavk, kot določajo mednarodni standardi računovodskega poročanja (MSRP), usklajeni s temeljnimi določili 4. in 7. direktive Evropske unije (Hribar, 2007, str. 129).

Ponudba računovodskih storitev v Sloveniji je mlada dejavnost, saj se je začela razvijati šele po letu 1990. Razcvet je doživela z ustanovitvijo velikega števila malih podjetij in podjetnikov, ki so najpomembnejši tržni segment porabnikov računovodskih storitev (Glažar, 2007, str. 106). Razcvet je predvsem posledica ukinitve družbene lastnine in nastopa privatizacije. Navedeno trditev prikazuje slika 2. Iz nje je razviden tudi porast v letih 2000 in 2004, kjer bi prvega pripisal uvedbi davka na dodano vrednost, ki je zamenjal prometni davek, naslednjega pa vstopu Slovenije v Evropsko Unijo. Obe prelomnici sta zapletli računovodsko - knjigovodske storitve, tako da mali poslovni subjekti, ki so sami opravljali te storitve, niso bili več sposobni izvajati teh storitev, ampak so le-te prenesli (angl. *Outsourcing*) na zunanje izvajalce tj. računovodske servise, kar je povzročilo večje povpraševanje po teh storitvah in s tem posledično širjenje računovodske panoge v Sloveniji.

Slika 2: Število ustanovljenih gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v Sloveniji po letih

Vir: Lastni izračuni na podlagi podatkov iz baze AJ PES, 2008.

2.2 Opredelitev storitev v obravnavani panogi

Računovodske storitve spadajo v panogo M69.200. Iz tabele 1 je razvidno, da v obravnavano panogo poleg računovodskih storitev sodita tudi revizijska dejavnost in davčno svetovanje.

Tabela 1: Klasifikacija dejavnosti računovodskih storitev po SKD 2008

OZNAKA	OPIS
M	Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti
M69	Pravne in računovodske dejavnosti
M69.2	Računovodske, knjigovodske in revizijske dejavnosti, davčno svetovanje
M69.200	Računovodske, knjigovodske in revizijske dejavnosti, davčno svetovanje

Vir: Standardna klasifikacija dejavnosti, SURS, 2008.

Koletnik (2008, str. 3) revizijsko dejavnost opredeljuje kot strokovno zahtevno obliko neodvisnega preiskovanja in ocenjevanja računovodskih in drugih poslovnih poročil ter poslovanja podjetij, ne glede na njihovo velikost in pravno obliko, kadar je cilj takšnega preiskovanja podati neodvisno in nepristransko sodbo o resničnosti in poštenosti računovodskih poročil in sporočil. Iz navedenega razberemo, da revizija ni računovodska storitev, ampak dejansko kontrolira pravilnost rezultatov računovodskih storitev, zato sem jo izključil iz analize računovodskih storitev na Slovenskem.

Pretežni izvajalci računovodskih storitev na Slovenskem so računovodski servisi (v nadaljevanju RS), zato sem analizo računovodskih storitev opravil prav s pomočjo javno objavljenih poslovnih rezultatov RS. Ker se računovodske storitve zaradi narave dela in potrebnega poznavanja davčne zakonodaje stalno prepletajo z davčnim svetovanjem (Glažar, 2007, str. 43), sem v analizo avtomatično vključil tudi davčno svetovanje.

2.3 Storitve računovodskih servisov

Pomen računovodskih servisov v širšem gospodarskem prostoru, predvsem pa na področju malega gospodarstva, je izredno velik. Po oceni Zbornice računovodskih servisov (v nadaljevanju ZRS) podjetja, ki zaposlujejo manj kot 10 delavcev, nimajo samostojno organiziranega finančno računovodskega oddelka znotraj svoje poslovne enote, pač pa ta del poslovanja prepustijo zunanjim sodelavcem - računovodskim servisom (ZRS, 2009, 5. januar).

Računovodstvo je ustroj računovodskega spremljanja in presojanja gospodarskih kategorij v okviru knjigovodenja, računovodskega predračunavanja, računovodskega nadziranja in računovodskega proučevanja z nadgradnjo v računovodskem poročanju (Turk, 2008, str. 105).

Knjigovodstvo

Knjigovodstvo je dokumentirano in strogo formalno razvidovanje vseh posameznih poslovnih procesov in stanj, zasnovano na popolnem in trajnem zbiranju ter ustaljenem časovnem in stvarnem urejevanju podatkov, ki z uporabo denarne merske enote prikazuje celotno preteklo poslovanje poslovne celote. Zaradi svoje stroge formalnosti ima tudi naravo pravnega dokaznega sredstva, kar za druge oblike gospodarskih evidenc o poslovnih stanjih in procesih ne velja. Njegove izdelke imenujemo računovodski obračuni (Koželj, 2009, str. 17).

Računovodsko predračunavanje

Računovodsko predračunavanje je obdelovanje v denarni in naravni (nedenarni) merski enoti izraženih podatkov o načrtovanih gospodarskih kategorijah poslovnih procesov in stanj. Usmerjeno je k sestavljanju računovodskih predračunov, ki zajemajo denarne in v naravnih merskih enotah izražene podatke o načrtovanih sredstvih, obveznostih do njihovih virov, prihodkih, odhodkih, stroških ter prejemkih in izdatkih (SRS 20, 2006).

Računovodsko nadziranje

Računovodsko nadziranje je računovodsko presojanje pravilnosti pojavov in računovodskih podatkov o njih; obsega nadziranje pridobivanja podatkov, ki se nato vključijo v knjigovodenje ali računovodsko predračunavanje, ter njihovega obdelovanja in proučevanja pa tudi sestavljanja računovodskih poročil o načrtovanih in uresničenih poslovnih procesih in stanjih. Povečuje zanesljivost računovodskih informacij, ki pojasnjujejo stanje poslovanja in dosežke pri delovanju, ter podlage za izboljšave (SRS 28, 2006).

Računovodsko analiziranje

Računovodsko proučevanje je računovodsko presojanje kakovosti pojavov in računovodskih podatkov o njih; obsega proučevanje, ki je tesno povezano s sestavljanjem računovodskih poročil o načrtovanih in uresničenih poslovnih procesih in stanjih. Povečuje kakovost računovodskih informacij, ki pojasnjujejo stanje in dosežke pri delovanju, ter podlage za izboljšavo procesov in stanj (SRS 29, 2006).

Po ogledu številnih spletnih strani različnih RS sem ugotovil, da le-ti v večini nudijo naslednje računovodske storitve (računovodski servis Replika):

- storitve vodenja temeljnih poslovnih knjig (glavna knjiga, dnevnik glavne knjige),

- storitve vodenja analitičnih evidenc kupcev in dobaviteljev (spremljanje terjatev in obveznosti, izpisi odprtih postavk),
- računovodske storitve vodenja analitične evidence stroškov in prihodkov,
- obračun osebnih prejemkov in vse evidence v zvezi s plačami za DURS in ZPIZ,
- obračun drugih prejemkov fizičnih oseb: študentske napotnice, avtorski honorarji, podjemne pogodbe, potni stroški,
- vodenje evidence osnovnih sredstev z obračuni amortizacije,
- vodenje davčnih evidenc (knjiga izdanih in prejetih računov),
- obračun davka na dodano vrednost in kvartalna poročila,
- obračun zamudnih obresti, izpis opominov,
- izdelava računovodskih izkazov (izkaz poslovnega izida, bilanca stanja, izkaz gibanja kapitala, izkaz finančnih tokov),
- izdelava davčnega obračuna za obračunsko leto,
- periodična računovodska poročila in storitve po želji podjetja,
- poročanje iz naslova poslovanja s tujino (Banka Slovenije),
- izdelava aktov in sklepov podjetja, povezanih z računovodskim poslovanjem (pravilnik o blagajniškem poslovanju, pravilnik o popisu, pravilnik o računovodstvu, akt o sistematizaciji delovnih mest),
- opravljanje elektronskega plačilnega prometa,
- računovodske analize poslovanja,
- kontrola poslovanja ter sprotno opozarjanje na računovodske nepravilnosti,
- arhiviranje računovodske in poslovne dokumentacije,
- davčno in drugo svetovanje.

Iz navedenega je razvidno, da RS opravljajo predvsem prvo funkcijo računovodstva – knjigovodstvo. Koželj (Glažar, 2007, str. 45) je leta 1995 menil, da bi bil za večino računovodskih servisov primernejši naziv »knjigovodski servis«, saj je njihova pretežna dejavnost knjigovodenje. Pri analiziranju RS pa sem ugotovil, da se do danes razmere glede izvajanja vseh računovodskih funkcij niso bistveno spremenile. Računovodsko predračunavanje servisi izvajajo predvsem za zunanje uporabnike (banke, skladi), ko želi naročnik pridobiti nove vire financiranja, kot so posojila, dotacije in subvencije. Računovodsko nadziranje se v RS izvaja samo z vidika kontrole podatkov glede na njihovo ustreznost v skladu z davčno zakonodajo, ne pa tudi z vidika nadzora poslovanja naročnika storitev. Računovodskemu analiziranju je podlaga računovodsko predračunavanje. Ker se leta za potrebe naročnikov skoraj ne izvaja, je temu primerno skromno tudi računovodsko analiziranje. Zaradi zaostrenih pogojev na gospodarskem trgu postajajo računovodske informacije vse bolj pomembne tudi za notranje uporabnike, ne glede na velikost. Tudi med malimi podjetji se pojavlja vse več potreb po zahtevnejših računovodskih storitvah. Večja podjetja z lastnim računovodstvom, ki strmijo k znižanju stroškov, se danes odločajo za zunanje računovodstvo, saj je to praviloma cenejše od lastnega računovodstva. Tako morajo RS, ki hočejo slediti omenjenim trendom, poskrbeti za dvig usposobljenosti opravljanja vseh funkcij računovodstva (Glažar, 2007, str. 42).

2.4 Pogodba o opravljanju računovodskih storitev

Vsak naročnik z izvajalcem računovodskih storitev pred začetkom poslovnega sodelovanja sklene **pogodbo o vodenju poslovnih knjig**, ki praviloma vsebuje dogovor za izvajanje najbolj osnovne računovodskih storite - knjigovodstva. Izvajanje ostalih računovodskih funkcij, ki v praksi RS niso tako pogoste, pa se stranki v večini primerov dogovarjata od primera do primera. Pogodba o vodenju poslovnih knjig je sestavljena v skladu z obveznostnim razmerjem, ki ga ureja Obligacijski zakonik (v nadaljevanju OZ). Obligacijsko ali obveznostno pravo je del civilnega prava in obsega pravne norme za urejanje obveznostnih razmerij. Obligacijsko razmerje ali obligacija je razmerje med dvema strankama, na podlagi katerega je ena stranka – upnik upravičena, da od druge stranke – dolžnika zahteva izpolnitev obveznosti. Izpolnitev je skupen izraz za dolžnikovo dajatev, storitev, opustitev ali dopustitev (Topalovič, J., Klačinski, M. & Repnik, B., 2009, str. 53). Pri sklepanju pogodbe med naročnikom in izvajalcem računovodskih storitev morajo biti upoštevana temeljna načela OZ, kot so prosto urejanje obligacijskih razmerij, enakopravnost udeležencev v obligacijskih razmerjih, načelo vestnosti in poštenja, skrbnost dobrega gospodarja, prepoved zlorabe pravic, načelo enake vrednosti dajatev, dolžnost izpolnitve obveznosti, prepoved povzročanja škode, mirno reševanje sporov, poslovni običaji, uzance, praksa (OZ, 2007, str. 1).

Osnovne sestavine pogodbe o vodenju poslovnih knjig so pogodbene stranke, predmet pogodbe, odgovornost naročnika in izvajalca, cene storitev in način plačila, končne določbe, kraj in datum sklenitve pogodbe, podpis naročnika in izvajalca (ZRS, 10. maj).

Predmet pogodbe

V tem delu pogodbe se stranki natančno sporazumeta in opredelita računovodske storitve, ki jih bo izvajalec opravljal za naročnika, kot je vodenje poslovnih knjig in izvajanje drugih računovodskih storitev.

Odgovornost naročnika in izvajalca

V pogodbi je odgovornost naročnika opredeljena predvsem kot skrb naročnika za pravočasno dostavo ustrezno urejenih, resničnih in verodostojnih poslovnih listin, ki so potrebne, da lahko izvajalec opravi računovodske storitve, za katere se je zavezal s sklenitvijo pogodbe o vodenju poslovnih knjig. Prav tako naročnik sam odgovarja za vse poslovne odločitve, ki jih sprejme na podlagi navodil izvajalca.

V pogodbi se izvajalec računovodskih storitev zaveže, da bo storitve, ki jih opravlja za naročnika, opravljal v skladu z veljavno zakonodajo, SRS in Kodeksa poklicne etike računovodje, ki računovodje zavezuje k strokovnosti in odgovornosti, zaupnosti, poštenosti, resničnosti in prizadevnosti (Slovenski inštitut za revizijo, 1995, str. 4). Izvajalec se zaveže, da bo naročnika obveščal o spremembah zakonodaje na računovodskem in davčnem področju za potrebe njegove dejavnosti.

Cene storitev in način plačila

V tem delu stranki določita ceno izvajanja računovodskih storitev, ki se po navadi oblikuje na podlagi računovodske tarife, ki predstavlja priporočljiv način vrednotenja računovodskih storitev. Dogovorita se tudi o datumu izstavitve računa, datuma zapadlosti plačila in morebitnih zamudnih obrestih.

Končne določbe

V tem odstavku pogodbeni stranki določata pogoje o sporazumni ali enostranski prekinitvi pogodbe zaradi neizpolnjevanja obveznosti, za katere sta se zavezala s pogodbo.

3. ANALIZA PANOGE RAČUNOVODSKIH STORITEV V SLOVENIJI

3.1 Uporaba Porterjevega modela

3.1.1 Vstop novih konkurentov v panogo

Za panogo računovodskih storitev lahko trdimo, da je njen dolgoročni obstoj zagotovljen, saj je močno vezana na gospodarstvo. Računovodstvo je bilo in bo tudi v bodoče nepogrešljiv sopotnik poslovnega življenja ter skladno z razvojnimi spremembami in informacijskimi potrebami dobiva v vsakem času in prostoru svoje naloge in položaj v družbi. Ima že petsto letno tradicijo in je sestavni del vsake poslovne dejavnosti ter lahko postreže z verodostojnimi sporočili o tem, kaj se je in kaj se bo dogodilo v poslovanju (Koletnik, 2006, str. 125). Potrebe po računovodskih storitvah se dejansko povečujejo sorazmerno s širjenjem gospodarstva, saj pri tem prihaja do povečanja števila gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov posameznikov. Zakonodaja zahteva obvezno izdelavo računovodskih izkazov za poročanje zunanjim uporabnikom. Tako se predvsem številčna mala podjetja, ki nimajo svojega računovodstva, poslužujejo ponujenih storitev v obravnavani panogi. Zaradi omenjenih dejstev je panoga toliko bolj privlačna za vstop novih konkurentov.

V Sloveniji ne obstaja zakonodaja, ki bi kakorkoli preprečevala ali pogojevala vstop novih poslovnih subjektov v panogo računovodskih storitev, saj za opravljanje storitev knjigovodenja, računovodenja in davčnega svetovanja ni predpisanih nobenih pogojev niti glede izobrazbe niti glede zavarovanja odgovornosti. Ustanovitelj novega podjetja ne potrebuje neke minimalne zahtevane izobrazbe ali specifičnih znanj ter določenih praktičnih izkušenj, da bi lahko opravljal računovodske storitve, z razliko od revizije, kjer je to področje dobro urejeno. Glede ureditve področja računovodenja v EU se njene članice delijo na dva tabora. Starejše članice, ki so pristopile v članstvo EU pred 1. majem 2004, imajo opravljanje računovodske dejavnosti urejeno s podeljevanjem licenc, ki so lahko državne licence, licence obveznih poklicnih združenj ali neobvezne licence. Za pridobitev omenjenih licenc morajo osebe v omenjenih državah praviloma imeti vsaj visokošolsko izobrazbo in nekaj let delovnih

izkušenj. V državah članicah, ki so pristopile v članstvo EU 1. maja 2004, kamor spada tudi Slovenija, pa regulacija računovodske dejavnosti ni na tako visokem nivoju (Inštitut za računovodstvo, 2007, februar).

Obstaja več inštitucij, ki skušajo na svoj način urejati računovodsko dejavnost v Sloveniji, kot so Slovenski inštitut za revizijo - Sekcija preizkušenih računovodij in računovodij, Inštitut za računovodstvo ter Zbornica računovodskih servisov. V nobeni izmed omenjenih inštitucij članstvo ni pogoj za izvajanje računovodskih storitev.

Slovenski inštitut za revizijo – Sekcija preizkušenih računovodij in računovodij

Slovenski inštitut za revizijo je bil ustanovljen 11. januarja 1994. Podlago za njegovo ustanovitev je predstavljal zakon o revidiranju, sprejet julija 1993, ki je za ustanovitelja inštituta postavil Zvezo računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije (Slovenski inštitut za revizijo). Sekcija računovodij skrbi za pridobivanja znanja na področju računovodstva in znanosti, povezanih z računovodstvom z namenom, da preizkušeni računovodja oziroma računovodja s svojim delovanjem prispeva k povečevanju vrednosti podjetij. V ta namen sekcija izvaja izobraževanje in preizkus znanja s področja računovodstva za pridobitev naziva preizkušenega računovodja, za kar je potrebno skupaj opraviti 154 ur izobraževanja. Register preizkušenih računovodij, ki ga vodi Inštitut, je 31. decembra 2008 vključeval 195 oseb, ki so do tedaj pridobile strokovni naziv preizkušeni računovodja, vendar je od njih pogoje izpolnjevalo samo 74 oseb, saj se ostale v 2 letih niso obvezno dodatno izobraževale vsaj 60 ur. Sekcija skrbi tudi za oblikovanje in sprejemanje različnih standardov, kot so SRS, in etičnih načel, kot so računovodska načela, ki jih morajo računovodje pri svojem delu upoštevati in s tem skrbeti za javni ugled svoje stroke, kar še posebej velja za njihove člane (Slovenski inštitut za revizijo, 2009, str. 20 - 22).

Inštitut za računovodstvo

Unija računovodska hiša d.d. je Inštitut za računovodstvo ustanovila novembra 2006. Delovanje Inštituta za računovodstvo je usmerjeno v raziskovanje in širjenje računovodskega znanja ter njegov prenos iz teorije v prakso in obratno. Z dobrim poznavanjem računovodske stroke doma in v tujini omogoča iskanje odgovorov na raznovrstna vprašanja menedžerjev, računovodij v podjetjih in drugih organizacijah. S svojim strokovnim delovanjem v skupnosti skrbi za dvig ugleda računovodske stroke, poklica računovodje in celotne dejavnosti računovodenja. Namen ustanovitve Inštituta za računovodstvo je bil predvsem, da bi celotno izobraževanje potekalo na enem mestu, preko organizacije, katere glavna dejavnost je prav izvajanje izobraževanja (Inštitut za računovodstvo). Inštitut se tako ne zavzema za zakonsko ureditev izvajanja računovodskih storitev, ampak skuša dvigniti raven kakovosti na tem področju s ponujanjem različnih izobraževanj, ki jih izvaja preko organiziranih seminarjev.

Zbornica računovodskih servisov

Združenje računovodskih servisov je bilo kot stanovska organizacija ustanovljeno s koncem leta 1996 v okviru GZS in se je s 1.1.2009 preimenovalo v Zbornico računovodskih servisov (v nadaljevanju ZRS). Njena glavna cilja sta pravna ureditev delovanja panoge računovodskih storitev in zavarovanje poklicne odgovornosti računovodskih servisov pred morebitnimi odškodninskimi zahtevki njihovih komitentov. Tako je za prihodnost računovodske panoge v Sloveniji ZRS že pripravil predlog Zakona o računovodski dejavnosti - ureditev dejavnosti (ZRS, 2009, 19. maj), ki je bil že posredovan ustreznemu, in sicer Ministrstvu za gospodarstvo, a še ni bil predan v obravnavo v Državnem zboru. Z zakonom skuša ZRS regulirati pogoje še zlasti na področju minimalne izobrazbe, ki jo mora imeti oseba, da lahko vodi računovodski servis in opravlja računovodske storitve. S tem bi še zlasti povečali raven kakovosti izvajanja računovodskih storitev v panogi in obvarovali naročnike pred slabimi računovodskimi servisi, ki bi s svojim slabim delovanjem povzročali veliko škodo. V ta namen je ZRS skupaj z Zavarovalnico Maribor d.d. oblikovala ponudbo za zavarovanje odgovornosti računovodskih servisov, ki vključuje splošno civilno odgovornost do tretje osebe in stvari, delodajalčevo odgovornost do odškodninskih zahtevkov s strani delavcev, kritje stroškov ponovne izdelave izgubljenih ali uničenih dokumentov, kritje odškodninskih zahtevkov zaradi napačnega ravnanja ali opustitve ter delno povračilo glob (ZRS, 2009, 5. januar).

Kljub temu, da panoga ni zakonsko regulirana, pa se naročniki zavedajo, da je kakovost računovodskih storitev predvsem odvisna od izobrazbe in izkušenj izvajalcev, ki storitve izvajajo. Naročniki slej ko prej zamenjajo računovodski servis, če vidijo, da ni sposoben zadovoljiti njihovih potreb, saj nočejo biti soočeni z raznovrstnimi kontrolami državnih inšpektoratov zaradi površno vodenih poslovnih knjig. Prav zaradi tega se novi naročniki za določen računovodski servis po navadi odločajo na podlagi priporočil svojih znancev, saj tako najlažje pridejo do ocene kakovosti računovodskega servisa. Na podlagi dejstev lahko sklepam, da je grožnja vstopa novih konkurentov v panogo računovodskih storitev mala do srednje velika.

3.1.2 Pritiski substitutov

Pri analizi panoge računovodskih storitev sem ugotovil, da substituti v obravnavani panogi praktično ne obstajajo. V poslovnem svetu ne obstajajo storitve drugih panog, ki bi zadovoljile enake potrebe kupcev. Kot je znano, je vsak poslovni subjekt zakonsko zavezan o svojem poslovanju poročati zunanjim uporabnikom na podlagi izdelanih računovodskih izkazov. Tako imajo poslovni subjekti na voljo le dve možnosti. Računovodske izkaze dajo lahko v izdelavo zunanjim izvajalcem, t.i. računovodskim servisom, ki so predstavniki proučevane panoge. Druga možnost, ki poslovnim subjektom preostane, pa je organizacija lastnega računovodske službe in s tem lastnoročna izdelava računovodskih izkazov. Organizacija lastnega računovodskega oddelka pa ne pride v poštev za vse poslovne subjekte. Kar za velika in tudi za nekatera srednje velika podjetja ne predstavlja velikega problema, pa

to za mala podjetja ne pride v poštev, saj je to za njih preveč zapleteno in po vsej verjetnosti tudi nerentabilno. Tako se prav mala podjetja, ki so ob enem tudi najštevilčnejša, odločajo predvsem za zunanje izvajalce računovodskih storitev. Tako lahko pridemo do zaključka, da substituti v obravnavani panogi ne igrajo nobene ključne vloge, ki bi zmanjševala njeno privlačnost.

3.1.3 Pogajalska moč kupcev

Za proučitev pogajalske moči kupcev v panogi računovodskih storitev moramo najprej vedeti, kateri naročniki povprašujejo po računovodskih storitvah. Tu mislim predvsem na pravnoorganizacijsko obliko naročnikov računovodskih storitev. Naročniki računovodskih storitev se tako delijo predvsem na samostojne podjetnike posameznike, gospodarske družbe, osebe zasebnega prava, društva in zveze, javne ustanove, zadruga, banke, zavarovalnice itd. Vsaka izmed omenjenih pravnoorganizacijskih oblik naročnikov računovodskih storitev ima svoje posebnosti, kot je na primer kontni načrt, ki jih morajo biti izvajalci računovodskih storitev sposobni obvladovati, če hočejo pridobiti želene naročnike. Tako lahko naročniki zbirajo med tistimi ponudniki, ki imajo potrebno znanje, in tistimi, ki ga nimajo, in tako posedujejo pogajalsko moč. Seveda pri izboru ponudnika nato upoštevajo še razmerje med ceno in kakovostjo.

Na pogajalsko moč kupcev vpliva tudi velikost in zahtevnost naročnikov. Za Slovenijo je značilno, da so naročniki računovodskih storitev pretežno mala in nezahtevna podjetja. Tako Glažar (2007, str. 48 - 53) naročnike računovodskih storitev deli na: **male in nezahtevne, srednje velike in srednje zahtevne ter velike in zahtevne naročnike.**

Kot že rečeno, so mala podjetja najštevilčnejša skupina porabnikov računovodskih storitev, kar lahko pripišemo predvsem dejstvu, da mali naročniki niso sposobni vzpostaviti lastnega računovodstva. Za njih je predvsem značilno, da na računovodstvo gledajo kot nujno zlo. Od RS potrebujejo zgolj osnovne računovodske storitve - knjigovodenje za poročanje zunanjim uporabnikom, kot je davčna uprava, statistični uradi, AJPES itd. in ne za lastno uporabo. Iz tega razloga omenjena skupina naročnikov računovodske storitve ne ceni in zato za njih niso pripravljene veliko plačati. Svojega izvajalca računovodskih storitev izberejo predvsem na podlagi kriterija nizke cene. Ponudnikov osnovnih računovodskih storitev je na trgu veliko, zato je izbira za omenjene naročnike velika in s tem njihova pogajalska moč visoka.

Srednje veliki in veliki naročniki računovodske storitve že veliko bolj cenijo. Računovodskih informacij ne uporabljajo zgolj za poročanje zunanjim uporabnikom, ampak si želijo tudi notranjih računovodskih informacij za rast in razvoj svojega podjetja. V teh primerih naročniki pri izbiri izvajalca niso tako močno vezani na faktor cene, ampak so za njih bolj pomembni kakovost in ažurnost opravljene storitve in zaupljiv medsebojni odnos z računovodjem. Predvsem veliki naročniki zahtevajo od RS tudi izvajanje ostalih bolj zahtevnih računovodskih funkcij, kot so računovodsko predračunavanje, načrtovanje in

analiziranje, katerih RS, ki bi bili sposobni slediti visokim zahtevam računovodstva v Sloveniji, ni veliko, saj za to potrebujejo zelo dobro usposobljen kader in dobre informacijske rešitve. Temu primerno je ponudba manjša, čigar posledica je, da je pogajalska moč naročnikov zahtevnih računovodskih storitev manjša, donosnost takšnih RS pa je velika.

Ponudnik računovodskih storitev mora posebej paziti na strukturo svojih naročnikov in je najboljši, da vnaprej določi, katera podjetja bo sprejel za svoje naročnike. Paziti mora predvsem na to, da ne postane preveč poslovno odvisen od enega naročnika, kateri bi imel večjo pogajalsko moč in bi to izkoristil pri izsiljevanju za znižanje cen računovodskih storitev. Kot sem že omenil, sta za kakovostno opravljanje storitev potrebna tudi dobro medsebojno sodelovanje in odnos med ponudnikom in naročnikom. Naročnik ne bo izkoriščal svoje pogajalske moči, če se bo računovodja vedel vestno in se bo posvetil problemom svojega naročnika. Prav tako se v takem primeru naročnik težko odloči za zamenjavo računovodskega servisa, saj je iskanje dobrega servisa lahko zapleteno, še posebej kar se tiče ponovnega vzpostavljanja medsebojnega zaupanja med naročnikom in ponudnikom računovodskih storitev. Značilno za panogo računovodskih storitev je tudi sezonsko nihanje, ki ima prav tako vpliv na pogajalsko moč kupcev. Tako se na primer v obdobju izdelav zaključnih bilanc v računovodskih servisih pogosto pojavijo novi naročniki, ki nujno potrebujejo svoje zaključne račune. V tem momentu postanejo zelo odvisni od računovodskih servisov in s tem izgubijo svojo pogajalsko moč.

3.1.4 Pogajalska moč dobaviteljev

Izvajalci računovodskih storitev se pri svojem poslovanju poslužujejo različnih vrst storitev in izdelkov številnih dobaviteljev. Tako lahko med najpomembnejše dobavitelje računovodskih servisov štejemo predvsem dobavitelje računalniške opreme, dobavitelje pisarniškega pohištva in drugega pisarniškega materiala, ponudnike izobraževanj preko seminarjev in mogoče tudi delovne sile.

Dobavitelji računalniške opreme do izvajalcev računovodskih storitev pri prvotnem sklepanju sodelovanja nimajo velike pogajalske moči, saj jih je na trgu relativno veliko. Stvar se lahko drastično spremeni, ko je treba programsko opremo prilagoditi morebitnim spremembam, kot so spremembe v zakonodaji. Takrat se položaj moči oz. status quo lahko spreobrne in pogajalska moč dobaviteljev računalniške opreme postane zelo velika. Lahko trdimo tudi, da pogajalska moč dobaviteljev programske opreme dejansko raste sorazmerno z zahtevnostjo računalniške opreme in programov in s tem tudi njihova cena. Za obe stranki je torej najboljši, da vzpostavi dolgoročno poslovno sodelovanje in dobavitelj skozi čas dobavlja in vzdržuje celotno programsko opremo (tako programsko kot strojno opremo), saj je zamenjava računalniške opreme za računovodski servis lahko zelo težavna in draga. Seveda mora računovodski servis že pri začetni izbiri paziti, da izbere primerne dobavitelja računalniške opreme, ki bo sposoben slediti spremembam, katerim se mora računovodski servis prilagajati.

Med **dobavitelji pisarniškega pohištva in druge pisarniške opreme** je konkurenca še izrazitejša, kar močno zmanjša njihovo pogajalsko moč do računovodskih servisov. Večji računovodski servisi imajo še večjo moč, saj se lahko pogajajo še o dodatnem popustu na količino dobavljenega blaga.

Kot pomembni dobavitelji izvajalcev računovodskih storitev se izkažejo tudi **ponudniki izobraževanja** na organiziranih seminarjih. Osebe računovodskih servisov se izobraževalnih seminarjev udeležuje predvsem z namenom slediti spremembam v zakonodaji in za izboljšanje ravni svoje izobrazbe in izkušenj. Tudi število ponudnikov izobraževalnih seminarjev je na trgu veliko in med njimi vlada zdrava konkurenca. Seveda pa računovodski servis ne sme gledati zgolj na nizko ceno, saj ta lahko pomeni manjšo kakovost. Strošek izobraževanja pa ne predstavlja zgolj njegova cena, ampak tudi izpad prihodkov za čas odsotnosti osebja na delovnem mestu in druga nadomestila.

Kot že rečeno, bi lahko med dobavitelje šteli tudi **delovno silo** in **profesionalne svetovalce**, kot so davčni svetovalci, saj tudi oni ponujajo svoje storitve računovodskim servisom. Za osnovna računovodska dela je zaposlenih (ne nujno ekonomistov) dovolj. Delovne sile, ki ima visoko izobrazbo in veliko praktičnih izkušenj, pa je na trgu dela zelo malo in jo je treba zato dobro plačati, če jo hočejo računovodski servisi zadržati v svoje vrste. Prav tako je treba za dobre nasvete dobro plačati tudi strokovne svetovalce. Lahko bi rekli, da je to edino področje dobaviteljev, ker je njihova pogajalska moč res velika.

3.1.5 Rivalstvo med obstoječimi podjetji v panogi

Dejstvo, da je panoga, kot sem že omenil, po naravi dolgoročno zelo stabilna, je tako tudi bolj privlačna. Posledica tega je, da je konkurenčnost v panogi velika, o čemer priča tudi podatek, da je povprečen tržni delež poslovnega subjekta v obravnavani panogi računovodskih storitev leta 2008 znašal 0,025 %.

Računovodske servise lahko v Sloveniji delimo na dve konkurenčni skupini. Prvo predstavljajo tisti, ki konkurirajo predvsem preko cene, drugo pa tiste, ki želijo konkurirati predvsem s kakovostjo, pri čemer je prva še vedno bolj obsežna (Glažar, 2007, str. 59). Preko cene konkurirajo predvsem računovodski servisi, ki imajo male nezahtevne naročnike. Nizke cene ponujajo lahko na podlagi zniževanja stroškov poslovanja, kar se odraža predvsem v nižji izobrazbi zaposlenih in ponujanju nezahtevnih storitev. Računovodski servisi, ki konkurirajo na podlagi kakovosti, pa imajo prekomerno srednje velike in velike naročnike, ki so temu primerno tudi bolj zahtevni. V tej skupini cena ne predstavlja tolikšne vloge pri izbiri računovodskega servisa.

V razmerah, ko v gospodarstvu vlada kriza, pogosteje prihaja do propadanja velikih podjetij, česar posledica je odpuščanje prekomernega delovnega kadra. Tako nastali brezposelni se

nato velikokrat odločijo za odprtje svojega lastnega podjetja ali se samozaposlijo. To pa pomeni nove stranke in več povpraševanja za računovodske servise in s tem ublažitev konkurence. Statistika ugotavlja, da je bilo v letu 2008 v Sloveniji za 5,3 odstotka več obrtnih obratov kot leto poprej. Število pa še kar narašča tudi v letu 2009 (Hočevar, 2009, str. 12). Tudi na tem področju je ZRS zelo dejavna, saj hoče poenotiti cene za opravljanje posameznih računovodskih storitev s tako imenovano računovodsko tarifo, ki pa za izvajalce računovodskih storitev ni zavezujoča. Tako skuša povzdigniti pomen in ugled računovodske panoge.

Zelo pereč problem pa predstavlja siva ekonomija, ki je v panogi računovodskih storitev zelo razširjena. Po mnenju ZRS (2008, 3. junij) bi morala svoj prispevek k preprečevanju sive ekonomije prispevati tudi Davčna uprava, ki v postopkih kontroliranja in inšpiciranja lahko takoj ugotovi, ali računovodska dela opravlja strokovna oseba, ki je zaposlena, ali ima za to delo prijavljeno svojo dejavnost.

3.1.6 Globalna ocena privlačnosti

Privlačnost panoge računovodskih storitev v Sloveniji bi v sedanjem času po dobljenih rezultatih analize označil kot privlačno. Padec privlačnosti v bodoče pa bi pripisal predvsem možnemu nastopu zakona o računovodski dejavnosti, ki bi s svojimi zahtevami bistveno omejil vstop v panogo (tabela 2).

Tabela 2: Globalna privlačnost panoge računovodskih storitev

Določljivka	Privlačnost panoge					
	Tekoče leto			Izbrano leto v prihodnosti		
	Nizka	Srednja	Visoka	Nizka	Srednja	Visoka
Ovire za vstop	x				x	
Pogajalska moč kupcev		x			x	
Pogajalska moč dobaviteljev	x			x		
Razpoložljivost nadomestkov	x			x		
Rivalstvo med konkurenti		x			x	
Skupna ocena	x				x	

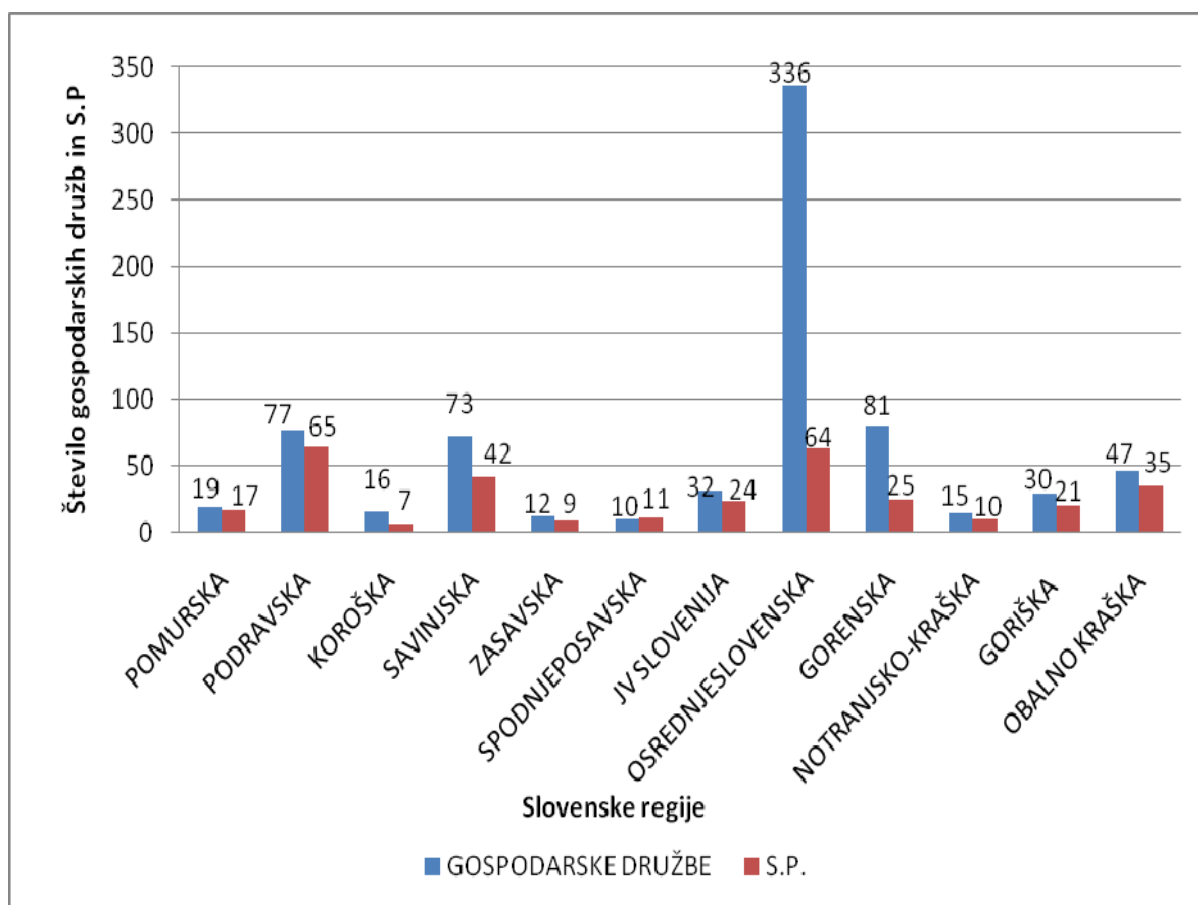
Vir: Lastna ocena na podlagi opravljene analize panoge računovodskih storitev v Sloveniji po Porterju.

3.2 Splošne značilnosti panoge v Sloveniji

3.2.1 Analiza panoge računovodskih storitev v Sloveniji po slovenskih regijah

Analizo panoge računovodskih storitev v Sloveniji po slovenskih regijah sem izvedel s pomočjo podatkov, objavljenih na spletni strani Agencije Republike Slovenije za javno pravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES), in sicer iz področja finančnih podatkov (FI-PO). Do omenjenih podatkov sem lahko dostopal s pomočjo gesla, ki mi ga je zaupal računovodski servis, pri katerem sem opravljal strokovno prakso. Po upoštevanju kriterija, ki sem ga omenil v uvodu, sem v analizo vključil 1.078 poslovnih subjektov, od tega 748 pravnih oseb in 330 samostojnih podjetnikov posameznikov. Iz **slike 3** je razvidno, koliko izbranih poslovnih subjektov je odpadlo na posamezno regijo, pri čemer lahko vidimo, da velika večina poslovnih subjektov pripada regijam, v katerih ležijo največja slovenska mesta, najbolj pa izstopa Osrednjeslovenska regija, kjer v veliki večini računovodske storitve opravljajo pravne osebe (Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Koper).

Slika 3: Število gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov po slovenskih regijah

Vir: Lastni izračuni na podlagi podatkov iz baze AJPES, 2008.

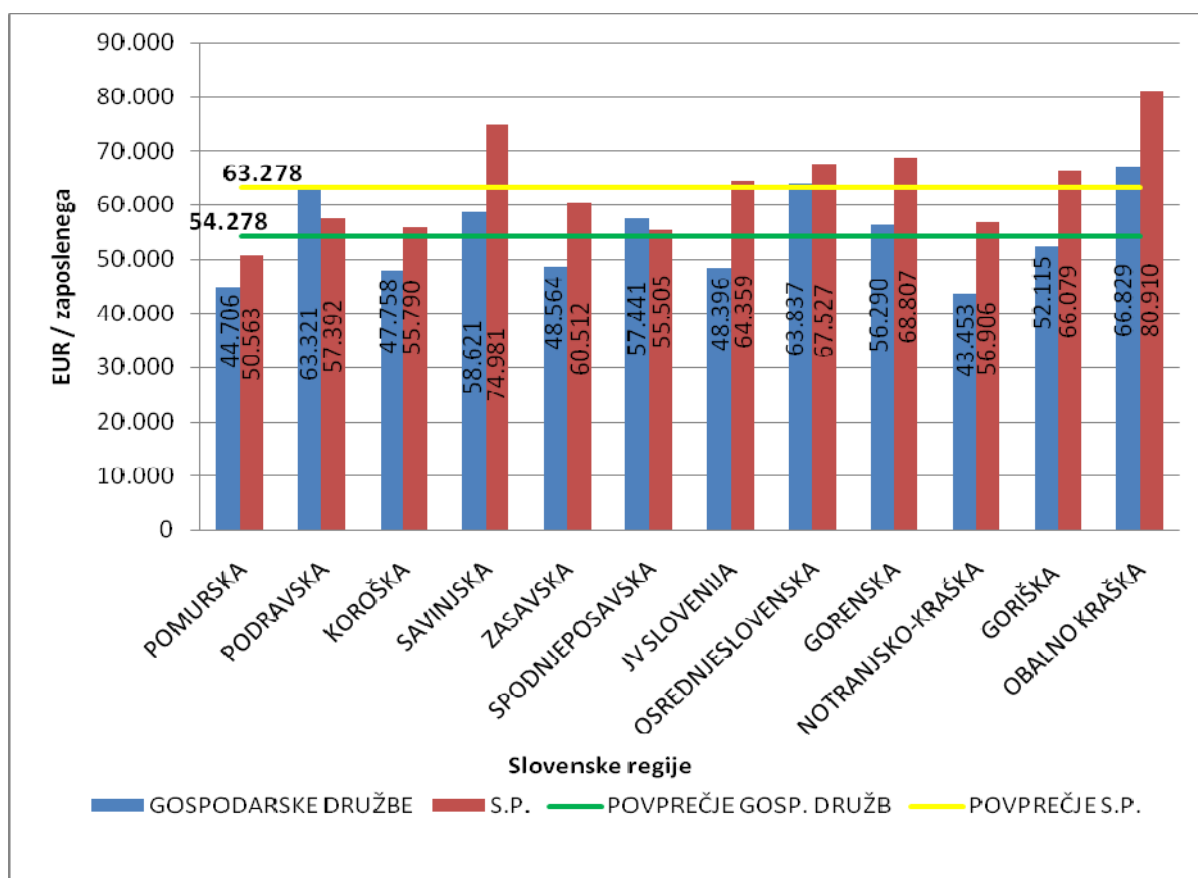
3.2.2 Vrednost ustvarjenih prihodkov na zaposlenega (kazalec produktivnosti)

Enačba 1: Kazalnik produktivnosti

$$\text{prihodki na zaposlenca} = \frac{\text{skupni prihodki}}{\text{povprečno število zaposlenih}}$$

Slika 4 prikazuje povprečno produktivnost v EUR na zaposlenega po posameznih slovenskih regijah, ločeno na gospodarske družbe in samostojne podjetnike. Iz slike se kaže, da je produktivnost samostojnih podjetnikov v večini primerov višja kot produktivnost gospodarskih družb, kar bi pripisal dejstvu, da samostojni podjetnik ni vključen v število zaposlenih, čeprav tudi on ustvarja prihodke. To se kaže tudi v povprečni produktivnosti celotne panoge, saj je povprečna produktivnost samostojnih podjetnikov za 9000 € oz. 16,6 % višja od povprečne produktivnosti gospodarskih družb. Po pričakovanjih so se tu najbolj odrezale gospodarsko bolj razvite slovenske regije, kot so Podravska, Savinjska, Osrednjeslovenska in Obalno-kraška regija, pri čemer pa me je malce presenetilo to, da je Obalno-kraška regija uvrščena še pred Osrednjeslovensko regijo. Kot slabše so se tu izkazale gospodarsko manj razvite slovenske regije, kot so Pomurska, Koroška, Zasavska in Notranjsko kraška regija. Tako je razlika v produktivnosti v najboljši Obalno-kraški regiji kar za 60 % višja kot v najslabši Pomurski regiji. Vzrok za boljše rezultate produktivnosti v gospodarsko bolj razvitih regijah bi pripisal predvsem boljšemu življenjskemu standardu v teh regijah v primerjavi z gospodarsko manj razvitimi, kar posledično vpliva tudi na višje cene storitev računovodenja. Tu se mi je porajalo tudi vprašanje pravilno registrirane glavne dejavnosti, saj je nekaj poslovnih subjektov izkazovalo večje vrednosti produktivnosti, kot je običajno. To lahko pripišemo izvajanju dejavnosti, kot so trgovina, gostinstvo in turizem, ki jih poslovni subjekti izvajajo poleg dejavnosti računovodenja, vendar pa jih ne izkazujejo kot glavne dejavnosti, čeprav verjetno prav z njimi ustvarjajo večji del svojih prihodkov. Prav tako je tu »prikrito« študentsko delo, ki se ne knjiži kot strošek dela, ampak kot strošek storitev. Zaradi tega dejstva se ne odraža pri številu zaposlenih, kar zopet povečuje produktivnost. Odstopanja produktivnosti, ki jih pripisujem temu dejstvu, sem našel predvsem v regijah, kjer se nahajajo velika študijska središča in kjer je študentsko delo bolj pogosto. Največ študentskega dela se izvaja v turizmu, strežbi in računovodstvu (Zorko, 2009, 9. februar). Produktivnost obravnavane panoge je v primerjavi s produktivnostjo celotnega slovenskega gospodarstva, ki za leto 2008 znaša ca. 159.438 EUR, veliko manjša, to pa zato, ker so prihodki v storitvenih dejavnostih v primerjavi s proizvodnimi dejavnostmi veliko manjši, saj ne vključujejo velikih stroškov materialnih surovin.

Slika 4: Produktivnost gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov na zaposlenega za posamezno slovensko regijo za dejavnost računovodskih storitev

Vir: Lastni izračuni na podlagi podatkov iz baze AJPES, 2008.

3.2.3 Kazalnik celotne gospodarnosti

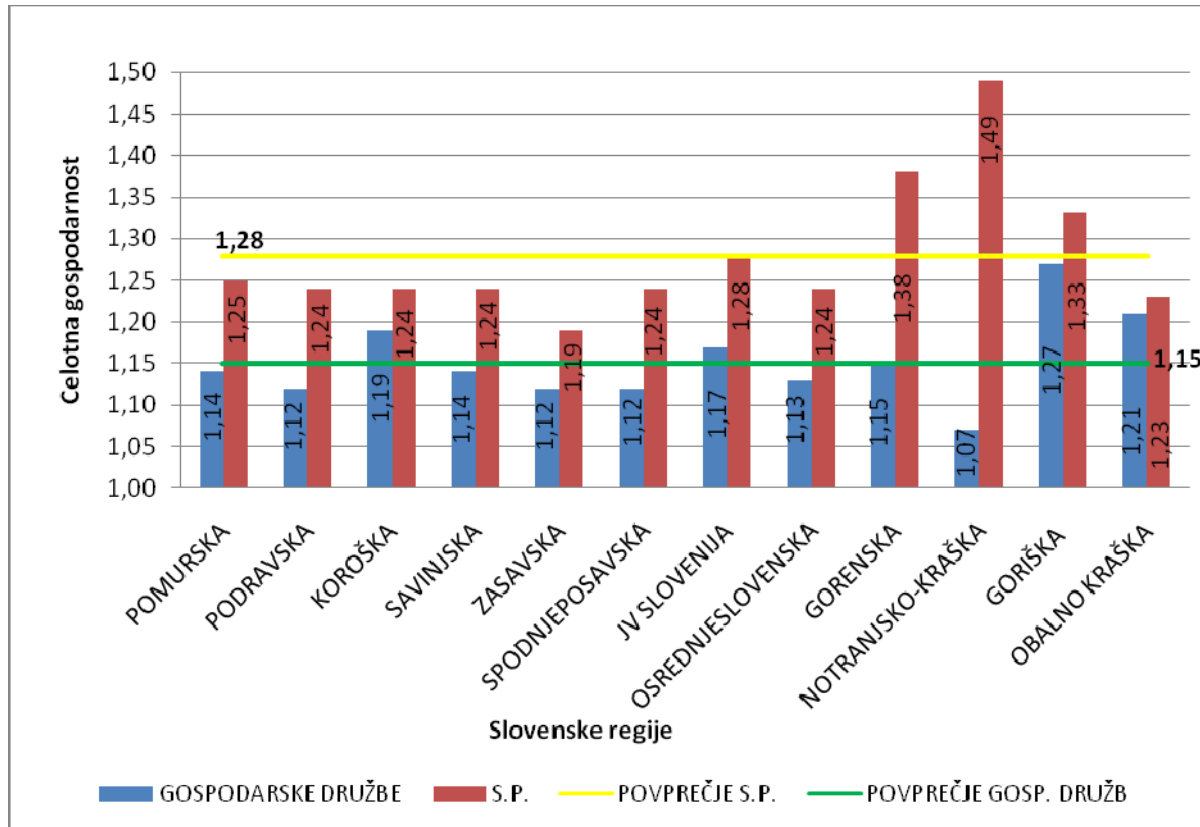
Enačba 2: Kazalnik celotne gospodarnosti

$$\text{celotna gospodarnost} = \frac{\text{skupni prihodki}}{\text{skupni odhodki}}$$

Slika 5 prikazuje povprečne vrednosti kazalca celotne gospodarnosti za posamezno slovensko regijo, ločeno na gospodarske družbe in samostojne podjetnike. Iz slike je razvidno, da je celotna gospodarnost samostojnih podjetnikov v povprečju znašala 1,28 in je bila bistveno višja od celotne gospodarnosti gospodarskih družb, ki je znašala 1,15. Ta razlika je upravičeno pričakovana, saj skupni odhodki pri samostojnih podjetnikih ne vključujejo podjetnikovega dohodka, v gospodarskih družbah pa so v odhodke vključeni vsi dohodki zaposlenih. Na podlagi rezultatov sem prišel do zanimivega spoznanja. Slovenske regije, ki so

pri produktivnosti prednjačile, tu sedaj ne zasedajo vodilnih mest, kar me je pripeljalo do spoznanja, da produktivnost ni nujno sorazmerna s celotno gospodarnostjo. Kot tipičen primer za podkrepitev te ugotovite se je izkazala Osrednjeslovenska regija, ki je bila po produktivnosti v samem vrhu, pri celotni gospodarnosti pa je podpovprečna pri samostojnih podjetnikih in gospodarskih družbah. Smatram, da je bil tudi tu prisoten vpliv nivoja življenjskega standarda v posamezni slovenski regiji. Tako kakor višji življenjski standard poslovnim subjektom upravičuje postavitev višjih cen za storitve računovodenja, tako le-ta vpliva tudi na višje stroške, s katerimi se soočajo poslovni subjekti v gospodarsko bolj razvitih regijah, kar negativno vpliva na njihovo gospodarnost. Očitno se je tudi izkazalo, da so poslovni subjekti v gospodarsko manj razvitih regijah manj potratni in s tem poslujejo bolj gospodarno. Pozornost mi je vzbudila Notranjsko-kraška regija, ki močno odstopa od povprečja pri samostojnih podjetnikih. Natančneje sem pregledal vseh deset samostojnih podjetnikov, ki so vključeni v analizo, in ugotovil, da imajo največ 1 - 2 zaposlenega, zato je celotna gospodarnost tako visoka, saj so odhodki v primerjavi z gospodarskimi družbami bistveno nižji, ker ne vsebujejo stroškov dohodka samostojnega podjetnika. Celotna gospodarnost obravnavane panoge pa je v primerjavi s celotno gospodarnostjo slovenskega gospodarstva, ki je za leto 2008 znašala ca. 1,03, vredna pohvale.

Slika 5: Celotna gospodarnost gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov za posamezno slovensko regijo v panogi računovodskih storitev

Vir: Lastni izračuni na podlagi podatkov iz baze AJPES, 2008.

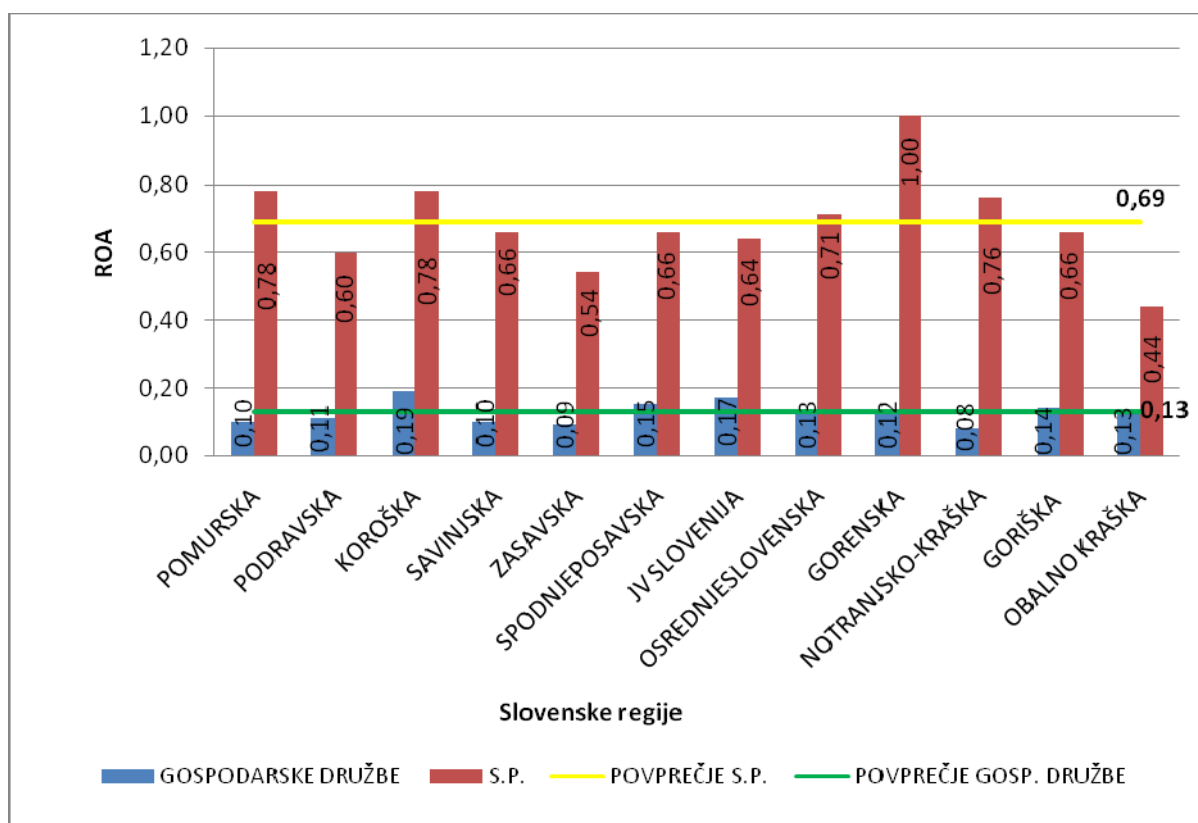
3.2.4 Čista donosnost sredstev - ROA

Enačba 3: Čista donosnost sredstev

$$\text{čista donosnost sredstev} = \frac{\text{čisti dobiček (čista izguba)}}{\text{povprečna sredstva}}$$

Slika 6 prikazuje povprečne vrednosti kazalca čiste donosnosti sredstev za posamezno slovensko regijo, ločeno na samostojne podjetnike in gospodarske družbe. Iz slike je razvidno čista donosnost sredstev, ki je pri samostojnih podjetnikih znašala 0,69 in je bila višja kot pri gospodarskih družbah, kjer je znašala zgolj 0,13. Čisti dobiček kot spremenljivka v števcu je pri samostojnih podjetnikih večji kot pri gospodarskih družbah, saj ga povečuje podjetnikov dohodek, zato je logično, da bo tudi čista donosnost sredstev pri samostojnih podjetnikih višja. Zopet se gospodarsko bolj razvite regije, ki so dosegale visoko produktivnost, tu niso dobro izkazale, saj tu vodilna mesta zopet zasedajo gospodarsko manj razvite regije. Iz tega lahko sklepamo, da so gospodarsko manj razvite regije (Pomurska regija) sposobne z razpoložljivimi sredstvi ustvariti več kot bolj razvite regije. To lahko pripisujemo dejstvu, da poslovni subjekti v manj razvitih regijah pri svojem poslovanju uporabljajo sredstva, ki imajo nižjo vrednost (tržno pogojeno) ali pa uporabljajo sredstva, katerih sedanja vrednost je že zelo nizka ali pa je sploh več ni, pa so sredstva kljub temu še vedno v uporabi. Razvite regije pa posedujejo visoko ovrednotena sredstva, ki so praviloma modernejša in se menjujejo hitreje. Za poslovne subjekte v razvitejših regijah je tudi značilno, da se pogosteje poslužujejo financiranja sredstev s krediti in z leasingi, česar posledica je visoka vrednost sredstev, po drugi strani pa to povzroča višje odhodke iz financiranja, kar posledično zmanjšuje dobičkonosnost. V primerjavi s čisto dobičkonosnostjo sredstev celotnega gospodarstva Slovenije, ki za leto 2008 znaša ca. 0,02, je obravnavana panoga zelo uspešna.

Slika 6: Čista dobičkonosnost sredstev gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov za posamezno slovensko regijo v panogi računovodskih storitev

Vir: Lastni izračuni na podlagi podatkov iz baze AJ PES, 2008.

3.3 Mnenja računovodij o zakonski ureditvi računovodskih storitev

Slovenska računovodska stroka je s kodeksom poklicne etike računovodje postavila kar zadostne kriterije za osebe, ki naj se lotijo vodenja računovodstev pravnih oseb v Sloveniji. Vodje računovodstev pri srednje velikih in velikih organizacijah ter računovodskih servisih bi morali imeti najmanj visokošolsko izobrazbo, pri drugih najmanj višješolsko izobrazbo, oboji pa morajo biti najuglednejši računovodje na podlagi posebnih preizkusov, registriranih pri slovenskem inštitutu za revizijo (v nadaljevanju Inštitut). Ta naziv si pridobi z opravljenim dvoletnim študijem, katerega zaključni z uspešnim zagovorom zaključne strokovne naloge. Za ohranitev vpisa v registru preizkušenih računovodij pa mora kandidat vsaki dve leti »nabrati« z dodatnim, od Inštituta odobrenim izobraževanjem, najmanj 60 ur (Koželj, 2009, str. 14 - 15). Po navedenem sklepam, da naj bi bil vodja računovodskega servisa obvezno vpisan v register preizkušenih računovodij pri Inštitutu.

Z istim namenom je ZRS pripravila predlog zakona o računovodski dejavnosti, s katerim bi radi omejili odpiranje in vodenje računovodskih servisov osebam, ki ne bi imele ustreznih izobrazb in potrebnih delovnih izkušenj. Oseba bi morala tako pridobiti posebno licenco pri ZRS, s katero bi bila upravičena do vodenja računovodskega servisa, ker je prepričana, da bi se s tem povečala kakovost opravljenih računovodskih storitev v Sloveniji. Tako ustanovljeni

računovodski servisi, včlanjeni v ZRS, bi se zavezali pri obračunavanju računovodskih storitev upoštevati za to predpisano računovodsko tarifo, to je cenik za posamično računovodsko postavko, izražen v € (Priloga 1).

O tej problematiki sem želel dobiti mnenja računovodij, ki nimajo nobene licence, imajo licenco za vodenje računovodskega servisa po ZRS ali pa imajo licenco preizkušenega računovodje pridobljeno pri Inštitutu. V ta namen sem opravil pogovor po vprašalniku (Priloga 2).

3.3.1 Mnenje Danilke Mestek (učitelj ma-fi) vodje računovodskega servisa MD OBIS Mestek Danilka s.p.

Vodja RS nima pridobljenega naziva, vendar se strinja da bi moralo biti računovodstvo v Sloveniji zakonsko urejeno.

Do danes še ne čuti potrebe po pridobitvi naziva, saj tudi naročniki ne izražajo potrebe po preizkušenem računovodju.

Zaposleni RS se redno izobražujejo po potrebi, predvsem na področju novosti pri spremembah zakonodaje.

Vodja RS je mnenja, da bi moralo računovodstvo v Sloveniji zakonsko urejeno. Za vodjo RS bi morala biti predpisana minimalna izobrazba, ki bi morala biti višja od srednješolske. Za vodenje računovodstva za srednja in velika podjetja pa naj bi bil obvezen naziv preizkušenega računovodje.

Za to pridobitev naziva naj bi bila pooblaščen le ena organizacija, za kar je po mnenju vodje RS je vsekakor najprimernejši Inštitut.

Naročniki računovodskih storitev si najpogosteje želijo, da bi računovodske storitve plačevali mesečno, po tako imenovanem pavšalu, ki naj bi vrednost ohranjal vsaj eno leto. V teh primerih RS težko upošteva predpisano računovodsko tarifo, saj mora pri določitvi mesečnega pavšala upoštevati številne kriterije, kot so: velikost naročnika, število dejavnosti, ki jih opravlja naročnik, naročnikov letni promet, število zaposlenih, zapletenost poslovnih dogodkov, število vknjižb, ali je naročnik davčni zavezanec, regija, v kateri posluje naročnik (razvitost regije), urejenost dokumentacije itd.

3.3.2 Mnenje Mije Prelesnik (univ. dipl. ekon.), zaposlene v računovodskem servisu DAFIN d.o.o.

Pogovor sem vzpostavil z zaposleno Mijo Prelesnik iz RS DAFIN d.o.o., ki je na ZRS pridobila naziv vodje računovodskega servisa. Za pridobitev naziva se je odločila z željo, da

bi v bližnji prihodnosti organizirala lasten RS za kar bo potrebovala dodatno znanje. Pridobitev naziva vodje računovodskega servisa se ji je zdela zahtevna.

Obstoječe in nove stranke ne sprašujejo in ne zahtevajo nobenih strokovnih nazivov iz področja računovodstva.

Na vprašanje, kaj ji je licenca doprinesla k znanju računovodstva, mi je odgovorila, da na znanju ni bistveno pridobila, ampak je svoje znanje le potrdila.

Moti jo obvezno vsakoletno dodatno izobraževanje. Tu ima predvsem težave s časom, ker je polno zasedena kot računovodja, saj v RS zaradi majhnega števila zaposlenih ne opravlja zgolj funkcije vodje.

Ponujena tematika obveznega izobraževanja, je pestra in prilagojena novostim na računovodskem področju, vendar se pogosto zgodi, da svoj čas težko uskladi z termini seminarjev.

Mija Prelesnik je mnenja, da bi bila potrebna zakonska ureditev računovodskih storitev, vendar naj bi bila ta milejša kot je predvidena. Po njenem mnenju bi morala biti zakonsko določena minimalna izobrazba (najmanj višješolska) in delovne izkušnje.

Za ureditev računovodskih storitev v Sloveniji pa naj bi bila pooblaščen le ena organizacija.

Računovodsko tarifo upoštevajo samo za tiste naročnike, ki se odpovedujejo mesečnemu pavšalu in želijo podrobno specifikacijo opravljenih storitev v obračunskem mesecu.

3.3.3 Mnenje Mihaela Kranjca (preizkušeni računovodja, preizkušeni davčnik), direktorja podjetja Saša računovodske storitve in davčno svetovanje d.o.o.

Mihael Kranjc ima naziv preizkušenega računovodje pridobljenega pri Slovenskem inštitutu za revizijo. Za njegovo pridobitev se je odločil iz prepričanja, da mora imeti vodja računovodskega servisa široko znanje, ter da bo tovrstno izobraževanje največ pripomoglo k uspešnemu delovanju podjetja.

Stranke le redko sprašujejo po pridobljenem nazivu preizkušenega računovodje, kar pripisuje predvsem dejstvu, da večina strank sploh ni seznanjena z obstojem in načinom pridobitve naziva.

Prepričan je, da je z nazivom preizkušenega računovodje pridobil na znanju. Izrecno pa je poudaril, da je pomembno pridobljeno znanje uporabljati v praksi in ga tudi nadgrajevati.

Navaja, da se redno udeležuje zahtevanih dodatnih izobraževanj za ohranitev naziva in s tem tudi nima nikakršnih časovnih in stroškovnih težav. Sam pa opaža, da veliko kolegov ima probleme s stroški, saj so njihova podjetja omejila sredstva za izobraževanje.

Izraža mnenje, da bi bila za opravljanje računovodske dejavnosti smiselna minimalna izobrazba, ki bi presegala srednješolsko. Zaveda se, da do tega najverjetneje ne bo prišlo, saj bi s tem naenkrat onemogočili opravljanje dejavnosti mnogim RS.

Mnenja je, da ni važno kdo podeljuje nazive za opravljanje računovodskih dejavnosti, ampak si želi, da bi za vse računovodje veljali isti kriteriji. Kriteriji se namreč ne bi smeli razlikovati glede na računovodje zaposlene v računovodskem oddelku in računovodje kot vodje RS.

Za določanje cene računovodskih storitev navaja kriterije kot so obseg poslovanja (količina dokumentov, število zaposlenih, dejavnosti,...), zahtevnost računovodskih storitev (osnovne ali celovite računovodske storitve) ter metode dela (obdelava dokumentacije pri nas ali pri vas, uporaba programske opreme).

SKLEP

Panoga računovodskih storitev v Sloveniji se je razvila v času privatizacije. Posledično so se v tem obdobju številčno odpirali računovodski servisi, ki so glavni izvajalci računovodskih storitev v Sloveniji. Ker bo privatna lastnina prisotna tudi v prihodnosti, se ni bati, da bi bila obravnavana panoga dolgoročno ogrožena, saj v kapitalističnem sistemu neprestano prihaja do ustanavljanja novih in propadanja starih poslovnih subjektov, kar prinaša delo izvajalcem računovodskih storitev.

Po mojem mnenju obstaja grožnja, da računovodska stroka pod pretvezo izboljšanja kakovosti oblikuje zaprto združenje, t.i. lobi, ki bi obvladoval celoten slovenski trg na področju izvajanja računovodskih storitev. Prav tako bi si s tem lahko spretno zagotovili odlično tržno nišo za prodajo svojih storitev. S svojimi zahtevami bi izrinili iz trga tiste računovodske servise, ki ne bi izpolnjevali pogojev za licenco vodje računovodskega servisa oz. preizkušenega računovodjo in ki finančno tudi ne bi bili sposobni prenesti stroškov (članarina, šolanje, izobraževanje, stroški licence...). Tudi pogled v register preizkušenih računovodij kaže, da obvezno dodatno izobraževanje kandidatom povzroča težave, saj se dodatno izobražuje le približno tretjina. Nastala situacija bi po mojem mnenju zrušila zdravo konkurenco, kar bi postopno zmanjšalo kakovost opravljenih storitev, kljub visoko postavljenih cenah, ki so določene s računovodsko tarifo. Trg naj sam razvija zdravo konkurenco, saj se mora stranka sama odločiti za tisti računovodski servis, ki ji ustreza po kakovosti in ceni opravljenih storitev. Kakovost računovodskega servisa je v največji meri odvisna od pridobljenih izkušenj, tako vodje računovodskega servisa kot tudi zaposlenih. Obširne davčne, kadrovske in druge zakonodaje, katerih znanje je potrebno za kakovostno opravljanje računovodskih storitev, ni mogoče osvojiti zgolj z izobrazbo, zato so pomembne tudi dolgoletne izkušnje iz tega področja. Dobro obvladovanje zakonodaje je ključni faktor za hiter odzivni čas do naročnikovih poslovnih potreb, ki to še posebej cenijo. Ker je zakonodaja zelo obsežna in se nenehno spreminja, RS pogosto pogrešajo inštitucijo, na katero bi se lahko

obrnili za hitro pomoč glede tolmačenja zakonodaje za konkretne primere, saj je odzivni čas Davčne uprave Republike Slovenije po njihovih izkušnjah predolg.

Pri svojih analizah sem pretežno uporabljal podatke, objavljene na spletni strani AJPES-a. Pri medsebojnih primerjavah poslovnih subjektov, ki kot glavno dejavnost navajajo šifro M69.200, sem ugotovil nelogična razhajanja. Po mojem razmišljanju so ta razhajanja posledica neažurnosti podatkov, ki zadevajo pravilno navedbo glavne dejavnosti. Dobil sem občutek, da je pod glavno dejavnost vpisana prva registrirana dejavnost in ne trenutna glavna dejavnost. Poslovni subjekti bi morali biti strožje opozorjeni na pravilno posredovanje njihove glavne dejavnosti (spremembo bi morali javiti na AJPES v tekočem letu, ko je do spremembe glavne dejavnosti prišlo) in tako bi takšne analize podale bolj realne rezultate.

Še preden sem se lotil analize panoge računovodskih storitev v Sloveniji, sem imel določena pričakovanja, ki pa po končani analizi niso bila potrjena. Zlasti so me presenetili rezultati Osrednjeslovenske regije. Pričakoval sem namreč, da bo ta regija po analiziranih kazalnikih bistveno odstopala v pozitivni smeri od ostalih slovenskih regij, kar pa se po končani analizi ni izkazalo. Pri nobenem od analiziranih kazalnikov ni posegla po najvišji uvrstitvi. Panoga računovodskih storitev v Sloveniji pa je, v primerjavi s kazalniki celotnega slovenskega gospodarstva, nadpovprečno uspešna in temu primerno poslovno privlačna.

Danes mora biti cilj računovodstva visoka strokovna raven in njegovi izvajalci potrebujejo široko ekonomsko in drugo znanje, vendar brez prisile raznih inštitucij in zvez. Računovodja nikakor ne more pričakovati blesteče kariere, če se ne bo dokopal do visoke izobrazbe, če ne bo strokovno napredoval in bo iskal zgolj priložnost za preživetje in če se ne bo zavedal, da se njegov permanentni študij zaključi šele na koncu tretje življenjske dobe (Koletnik, 2006, str. 126). Hribarjeva (2007, str. 130) poudarja, da poklic računovodje tudi pri nas sodi med najbolj izpostavljene in družbeno odgovorne poklice, saj dajanje napačnih informacij lahko vodi v popolnoma napačne in neustrezne poslovne odločitve. Po mojem mnenju naj oseba, ki se ni pripravljena nenehno izobraževati in prevzemati družbene odgovornosti, ne razmišlja o računovodskem poklicu, saj v njem ne bo našla osebnega zadovoljstva.

LITERATURA IN VIRI

1. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve. *Finančni podatki podjetij*. Najdeno 15. julija 2009 na spletnem naslovu <http://www.ajpes.si/fipo/>.
2. Glažar T. (2007). *Trženje računovodskih storitev v Sloveniji*. Ljubljana: Inštitut za računovodstvo.
3. Grad, A., Škerlj, R. & Vitrovič, N. (1984). *Angleško-slovenski slovar*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
4. Hočevar, E. (2009). V obrti za 5 odstotkov več gospodarskih subjektov. *Obrtnik*, 38(9), str. 12 – 14.
5. Hribar, Z. (2007). Poročilo o 10. letni konferenci računovodij. *Iks*, 34(6), 129 – 132.
6. Inštitut za računovodstvo. *Vizija in poslanstvo*. Najdeno 28. avgusta na spletnem naslovu <http://www.iracunovodstvo.eu/institut/predstavitev/vizija-in-poslanstvo.html>.
7. Inštitut za računovodstvo. *Analiza izobraževanja s področja računovodstva in davkov*. Najdeno 28. avgusta 2009 na spletnem naslovu <http://www.iracunovodstvo.eu/dokumenti/Analiza-izobrazevanje-2007.pdf>.
8. Koletnik, F. (2008). *Zunanje revidiranje*. Maribor: Ekonomsko - poslovna fakulteta, Inštitut za računovodstvo, revizijo in davčno svetovanje.
9. Koletnik, F. (2006). Ustvarjalnost in etika v računovodstvu. *Iks*, 33(6), 125 – 132.
10. Koželj, S. (2009). Vloga vodje računovodstva v današnjih razmerah. *Iks*, 36(7), 13 – 19.
11. Obligacijski zakonik. *Uradni list RS*. (št. 97/2007, 24. oktober 2007).
12. Pogovor z gospo Mestek, vodjo podjetja MD OBIS Mestek Danilka s.p., dne 8. septembra v prostorih podjetja
13. Pogovor z gospo Prelesnik, zaposleno v podjetju DAFIN d.o.o., dne 9. septembra po telefonu
14. Pogovor z gospodom Kranjcem, direktorjem podjetja Saša računovodske storitve in davčno svetovanje d.o.o., dne 11. septembra po telefonu
15. Porter, M. E. (1980). *Competitive Strategy*. London: The Free Press.
16. Potočnik, V. (2004). *Trženje storitev*. Ljubljana: GV Založba.
17. Računovodski servis Replika. Računovodske storitve. Najdeno 2. septembra 2009 na spletnem naslovu http://www.replika.si/racunovodske_storitve.php
18. Samuelson, P. A. & Nordhaus, W. D. (2002). *Ekonomija. Šestnajsta izdaja*. Ljubljana: GV Založba.
19. Slovenski inštitut za revizijo. (1995). *Kodeks poklicne etike računovodje*. Najdeno 25. avgusta na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/racunovodje/dokumenti/Kodeks_etike-racunovodja.pdf.
20. Slovenski inštitut za revizijo. (b.l.). O Slovenskem inštitutu za revizijo. Najdeno na 10. septembra na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/index.php
21. Slovenski inštitut za revizijo. (2009, marec). *Poročilo o delu slovenskega inštituta za revizijo za leto 2008*. (2009, marec). Najdeno 28. avgusta 2009 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/dokumenti/porocilo_o_delu_2008.pdf.
22. Slovenski računovodski standardi (2006). Najdeno 20. avgusta 2009 na spletnem naslovu <http://www.racunovodja.com/clanki.asp?clanek=1760>.

23. Statistični urad Republike Slovenije. (b.l.). Standardna klasifikacija dejavnosti 2008. Najdeno 14. julija 2009 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/klasje/tabela.aspx?cvn=4978>.
24. Topalovič, J., Klačinski, M. & Repnik, B. (2009) *Medijsko pravo in avtorska zakonodaja*. Maribor: Višja strokovna šola AKADEMIA Maribor.
25. Turk, I. (2008). Iz zgodovine računovodstva v Sloveniji (Strokovna izhodišča za nadaljnje razvijanje računovodenja pri nas od leta 1994). *Iks*, 35(7), 157 – 170.
26. Turk, I. (2008). Iz zgodovine računovodstva v Sloveniji (Moja pot do oblikovanja strokovnih pojmov). *Iks*, 35(6), 103 – 116.
27. Zorko, M. (2009, 9. Februar) Največja ponudba študentskega dela je v Ljubljani in predvsem v strežbi. Najdeno 2. september 2009 na spletnem naslovu <http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/1042243069>
28. Zveza računovodskih servisov. (2009, 5. januar). Najdeno 26. julija 2009 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/o_zbornici/o_zbornic.
29. Zveza računovodskih servisov. (2007, 10. maj). *Tipska pogodba o opravljanju storitev računovodenja*. Najdeno 26. julija 2009 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/podpora_poslovanju/tipska_pogodba.
30. Zveza računovodskih servisov. (2009, 5. januar). *Zavarovanje poklicne odgovornosti*. Najdeno 28. avgusta 2009 na spletni naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/zastopanje_interesov/zavarovanje_poklicne_odgovornosti_.
31. Zveza računovodskih servisov. (2000, 19. maj). *Predlog zakona o računovodski dejavnosti – ureditev dejavnosti*. Najdeno 31. julija 2009 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/zastopanje_interesov/predlog_zakona_o_racunovodski_dejavnosti.
32. Zveza računovodskih servisov. (2008, 3. junij) *Tiskovna konferenca Združenja računovodskih servisov celjskega območja*. Najdeno 1. avgusta 2009 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/regije/regionalna_gospodarska_zbornica_celje_rgzc_samostojna_regionalna_zbornica_/zdruzenje_racunovodskih_servisov_celjskega_obmocja_zrs_co_/11362

KAZALO PRILOG

PRILOGA 1	1
PRILOGA 2	6

PRILOGA 1

Računovodska tarifa določa priporočljiv **način vrednotenja in obračunavanja računovodskih storitev**. Tarifni del vsebuje posamezne tarifne postavke za posamezne storitve, izražene v evrih. Računovodske storitve po tej tarifi so storitve, ki jih opravljajo računovodski servisi za uporabnike teh storitev.

Računovodska tarifa - splošni del

1. člen

Ta tarifa določa priporočljiv način vrednotenja in obračunavanja računovodskih storitev.

2. člen

Računovodske storitve po tej tarifi so storitve, ki jih opravljajo računovodski servisi za uporabnike teh storitev (v nadaljnjem besedilu: stranke).

3. člen

Vrednost storitev je v tej tarifi določena v evrih.

4. člen

Računovodske storitve se vrednotijo predvsem po naslednjih elementih: odgovornost za storitev in stopnjo strokovne zahtevnosti, posebna strokovna znanja izven računovodske stroke, kot tudi znanje in uporaba tujih jezikov ter mednarodnih računovodskih standardov, specialistična znanja, čas, ki je potreben za storitev, količina opravljenih storitev.

5. člen

Po elementih porabljenega časa se vrednotijo predvsem naslednje storitve: urejanje knjigovodskih listin, čas odsotnosti med potovanjem k stranki, svetovanje.

6. člen

Za storitve, pri katerih je potrebno poznavanje mednarodnih računovodskih standardov in uporaba tujega jezika, se tarifne postavke zvišajo za 50%.

7. člen

Za storitve, ki jih na zahtevo stranke ali državnega organa računovodski servis opravi ob sobotah, nedeljah, praznikih ali dela prostih dnevih, se tarifne postavke zvišajo za 100%. Za storitve, ki jih računovodski servis opravi izven rednega delovnega časa zaradi nepravočasno dostavljene dokumentacije, se cena poveča za 50%.

8. člen

Računovodski servis ima pravico do povračila stroškov v zvezi z delom v višini stroškov, ki so priznani kot davčno priznani odhodki. Višina stroškov iz prejšnjega odstavka je določena z

Uredbo o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih odhodkov, ki se ne všttevajo v davčno osnovo in Uredbo o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino z vsemi spremembami in dopolnitvami.

9. člen

Ta tarifa začne veljati naslednji dan po objavi na spletnih straneh Združenja računovodskih servisov (<http://www.gzs.si/zrs>), uporablja pa se od 01.05.2007 dalje.

Računovodska tarifa – tarifa

1. Knjiženje

1.1. Knjiženje v glavno knjigo - minimalni pavšal:

dvostavno knjigovodstvo (do 110 knjižb)	104,00 €
enostavno knjigovodstvo (do 55 knjižb)	52,00 €

1.2. Vknjižba v glavno knjigo po preseženem pavšalu	0,94 €
1.3. Vknjižba v pomožne poslovne knjige	0,65 €
1.4. Avtomatski prenos vknjižbe po preseženem pavšalu	0,50 €
1.5. Urna postavka za knjiženje v glavno knjigo	49,00 €
1.6. Urna postavka za knjiženje v pomožne poslovne knjige	29,00 €

2. Obračun plač in drugih izplačil fizičnim osebam ter prispevkov za zasebnike

2.1. Obračun plače za zaposlenca

pri številu zaposlencev 1 - 5	32,50 €
pri številu zaposlencev 6 - 50	24,00 €
pri številu zaposlencev nad 50	13,00 €

2.2. Mesečni obračun prispevkov za zasebnika	32,50 €
2.3. Obračun drugih izplačil fizičnim osebam	32,50 €

3. Obračun davka na dodano vrednost in knjigovodstvo za potrebe obračunavanja DDV

3.1. Vpis računa v davčne evidence	0,65 €
3.2. Mesečni obračun DDV-O	46,00 €
3.3. Trimesečni obračun DDV-O	78,00 €
3.4. Kvartalno poročilo KPO	32,50 €
3.5. Urna postavka	97,50 €

4. Poročanje

4.1. prijava podatkov ZPIZ na obrazcu M4-M8 - postavka	13,00 €
4.2. Poročilo Davčni upravi RS o prejemkih fizičnih oseb za napoved dohodnine – postavka	19,50 €
4.3. Poročilo za namene statistike finančnih računov	130,00 €
4.4. Poročilo o kratkoročnih terjatvah in obveznostih iz poslovanja z nerezidenti - SKV	65,00 €
4.5. Poročilo o kapitalskih udeležbah rezidentov v tujini – SN 11, SN 44 in o kapitalskih nerezidentov iz tujine – SN 22, SN 55	97,50 €
4.6. Poročilo o prejetih in danih kreditih ter depozitih z nerezidenti - KRD	65,00 €
4.7. Poročilo o računih v tujini in kontokorentih – C	65,00 €
4.8. Poročilo o kupljenih / prodanih tujih dolžniških vrednostnih papirjih mimo domačih posrednikov – DVP	65,00 €
4.9. Poročilo o storitveni menjavi in delu blagovne menjave s tujino ter o tekočih kapitalskih transferih – BST	65,00 €
4.10. urna postavka	65,00 €

5. Obračun osnovnih sredstev

5.1. Vnos v register osnovnih sredstev	6,50 €
5.2. Izločitev iz registra osnovnih sredstev	6,50 €
5.3. Letni obračun amortizacije osnovnih sredstev najmanj	65,00 €
5.4. Urna postavka	39,00 €

6. Izdelava računovodskih izkazov in davčnih obračunov

6.1. RAČUNOVODSKI IZKAZI IN OBRAČUN DAVKA OD DOHODKA ZA GOSPODARSKE DRUŽBE

6.1.1. Medletna bilanca stanja za družbe najmanj	195,00 €
6.1.2. Medletni izkaz poslovnega izida za družbe najmanj	195,00 €
6.1.3. Letna bilanca stanja za družbe najmanj	325,00 €
6.1.4. Letni izkaz poslovnega izida za družbe najmanj	325,00 €
6.1.5. Izkaz gibanja kapitala najmanj	65,00 €
6.1.6. Izkaz denarnih tokov najmanj	260,00 €
6.1.7. Obračun davka od dohodka pravnih oseb najmanj	325,00 €
6.1.8. Uskupinjevanje računovodskih izkazov najmanj	390,00 €
6.1.9. Pojasnila in razkritja k izkazom (urna postavka) najmanj	97,50 €

6.2. RAČUNOVODSKI IZKAZI IN OBRAČUN DAVKA OD DOHODKOV IZ DEJAVNOSTI ZA ZASEBNIKE

6.2.1. Medletna bilanca stanja za zasebnika najmanj	65,00 €
6.2.2. Medletni izkaz poslovnega izida za zasebnika najmanj	65,00 €
6.2.3. Letna bilanca stanja za zasebnika najmanj	65,00 €
6.2.4. Letni izkaz poslovnega izida za zasebnika najmanj	65,00 €
6.2.5. Obračun davka od dohodkov iz dejavnosti najmanj	195,00 €

6.3. RAČUNOVODSKI IZKAZI IN OBRAČUN DAVKA OD DOHODKA ZA POSREDNE PRORAČUNSKÉ UPORABNIKE

6.3.1. Bilanca stanja najmanj	325,00 €
6.3.2. Izkaz prihodkov in odhodkov najmanj	325,00 €
6.3.3. Priloge k bilanci stanja najmanj	130,00 €
6.3.4. Priloge k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov (4 priloge) najmanj	260,00 €
drugih uporabnikov (2 prilogi) najmanj	130,00 €
6.3.5. Pojasnila in razkritja najmanj	325,00 €
6.4. URNA POSTAVKA najmanj	97,50 €

7. Druge storitve

7.1. SVETOVANJE IN NAČRTOVANJE

7.1.1. Svetovanje za različne potrebe - začete pol ure najmanj	65,00 €
7.1.2. Sodelovanje pri inšpekcijskem in revizijskem pregledu – urna postavka najmanj	65,00 €
7.1.3. Priprava podlag za izdelavo aktov o računovodstvu - urna postavka najmanj	97,50 €
7.1.4. Izdelava finančnega načrta najmanj	195,00 €
7.1.5. Izdelava poslovnega načrta najmanj	975,00 €
7.1.6. Izdelava investicijskega elaborata najmanj	1.950,00 €

7.2. PRIJAVE

7.2.1. Prijava davčnega zavezanca in sprememb podatkov v davčni register	32,50 €
7.2.2. Prijava potrebe po delavcu in prijava delavca v zavarovanje (obrazci PD-1 in M1/M2)	32,50 €

7.3. DRUGE STORITVE

7.3.1. Priprava dokumentacije za različne potrebe - urna postavka	39,00 €
---	---------

7.3.2. Urejanje dokumentacije	
začete pol ure najmanj	9,80 €
ali za dokument najmanj	1,30 €
7.3.3. Opomin za dostavo manjkajočih oz. zavrnitev neverodostojnih listin	13,00 €
7.3.4. Opravljanje plačilnega prometa – urna postavka	39,00 €
7.3.5. Fakturiranje - izstavitev računa po naročilu stranke	6,50 €
7.3.6. Obračun obresti po naročilu stranke	13,00 €
7.3.7. Izdelava predlogov za cesijo ali kompenzacijo po naročilu stranke	3,30 €
7.3.8. Vzpostavitev stanja ob prevzemu stranke - urna postavka	97,50 €
7.3.9. Izdelava opomina po naročilu stranke	13,00 €

PRILOGA 2

VPRAŠALNIK - MNENJA RAČUNOVODIJ O ZAKONSKI UREDITVI RAČUNOVODSKIH STORITEV

1. Zakaj ste se odločili za pridobitev licence preizkušenega računovodje oz. vodje računovodskega servisa in kako zahtevna se vam je zdelala?
2. Ali vas nove stranke, ki se zanimajo za vaše storitve vprašajo po licenci preizkušenega računovodje oz. vodjo računovodskega servisa? Je to za njih pomemben dejavnik?
3. Ali se vam zdi, da ste z pridobljeno licenco preizkušenega računovodje/ vodjo računovodskega servisa močno dvignili raven svojega znanja na področju računovodstva?
4. Kako gledate na obvezno nadaljnje izobraževanje, ki ga zahteva Slovenski inštitut za revizijo (Inštitut) oz. Zveza računovodskih servisov(ZRS)?
5. Ali se redno udeležujete obveznih izobraževanj in ali ste imeli z obveznim izobraževanjem kdaj težave (stroški, čas)?
6. Ali se vam zdi tematika obveznega dodatnega izobraževanja ustrezna vašim potrebam?
7. Ali ste mnenja, da bi morala biti računovodska dejavnost zakonsko urejena (obvezna minimalna izobrazba, licenca preizkušeni računovodja, licenca za vodjo računovodskega servisa)?
8. Ali dopuščate možnost, da se za pridobivanje licenc potegujta tako ZRS kot Inštitut ali naj bi za to zakonsko določena samo ena organizacija?
9. Ali se strinjate z enotno računovodsko tarifo in ali jo uporabljate pri vrednotenju svojih storitev?